

**Waarom
supergenen geen
superman maken**

Pag. 4

**Het fluweel-
pootje en de
eikhaas
helpen tegen
allergie**

Pag. 7

**New Third
Chamber
members
tasted the
snow**

Page 20

WEEKBLAD VOOR WAGENINGEN UR/

1E JAARGANG/ 15 FEBRUARI 2007

RESOURCE

#21

Pag. 8

**DE AARDIGSTE MANIER
OM EEN VARKEN TE DODEN**

COLOFON

Resource, Weekblad voor Wageningen Universiteit en Researchcentrum, is een onafhankelijk weekblad voor personeel en studenten van Wageningen UR en wordt uitgegeven door Cereales Uitgeverij; ISSN 1389-7756.

Redactieadres/ Binnenhaven 1, 6709 PD Wageningen, Postbus 357, 6700 AJ Wageningen, tel. 0317 466666, fax 0317 466667, e-mail resource@cereales.nl; secretariaat Linda Glasmacher en Sandra van den Brink-Vermeulen. Geopend van 8.30 tot 12.30 uur.

Redactie/ Korné Versluis (hoofdredacteur, algemeen nieuws), telefoon 0317 466680, e-mail korne.versluis@cereales.nl;

Lieke de Kwant (eindredactie), telefoon 0317 466685, e-mail liele.de.kwant@cereales.nl;

Yvonne de Hilster (eindredactie, studenten), telefoon 0317 466687, e-mail yvonne.de.hilster@cereales.nl;

Gert van Maanen (landbouw, plant, dier), telefoon 0317 466684, e-mail gert.van.maanen@cereales.nl;

Sara van Otterloo (eindredactie international pages), telefoon 0317 466691, e-mail sara.van.otterloo@cereales.nl;

Win Bras (Van Hall Larenstein), telefoon 0317 466669, e-mail wim.bras@cereales.nl;

Teun Hofmeijer (algemeen nieuws), telefoon 0317 466690, e-mail teun.hofmeijer@cereales.nl;

Laurien Holtjer (studenten), telefoon 0317 466689, e-mail laurien.holtjer@cereales.nl;

Willem Koert (voeding, biotechnologie), telefoon 0317 466681, e-mail willem.koert@cereales.nl;

Koen Moons (Van Hall Larenstein), telefoon 0317 466669, e-mail koen.moons@cereales.nl;

Henrik Schmale (international pages), telefoon 0317 466666, e-mail henrik.schmale@cereales.nl;

Albert Sikkema (Van Hall Larenstein), telefoon 0317 466669, e-mail albert.sikkema@cereales.nl;

Joris Tielens (economie, buitenland), telefoon 0317 466688, e-mail joris.tielens@cereales.nl;

Martin Woestenburg (groene ruimte), telefoon 0317 466682, e-mail martin.woestenburg@cereales.nl.

Landelijk nieuws: Hoger Onderwijs Persbureau (HOP).

Foto's/ Guy Ackermans, Bart de Gouw, Martijn Weterings, BvB, Rita van Biesbergen, Ruben Smit, Hoge Noorden, Jurjen Bersee

Illustraties/ Henk van Ruitenbeek, Guido de Groot

Vormgeving/ Hans Weggen, telefoon 0317 466686, e-mail hans.weggen@cereales.nl. Basisvormgeving/ Office for Design, Loek Kemming

Druk/ Dijkman Offset BV

Directeur Cereales/ Henk Prevaes

Abonnementen/ Studenten van Wageningen Universiteit en personeel van Wageningen UR krijgen Resource gratis; anderen kunnen zich abonneren voor E52,50, buitenland E122,50 per jaar. Inlichtingen: telefoon 0317 466666.

Advertenties intern/ Onderdelen van Wageningen UR kunnen tegen speciaal tarief adverteren in Resource. Informatie bij het secretariaat. Kleintjes is de rubriek voor niet-commerciële advertenties. Kosten E5 (studenten en medewerkers E3,50) per 30 woorden.

Advertenties extern/ Van Vliet, bureau voor media-advies, Passage 13, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023 5714745.

Serviceberichten/ Beknopte, zakelijke mededelingen van eenheden van Wageningen UR aan studenten en personeel kunnen gratis in Resource worden geplaatst. Inlichtingen: 0317 466666.

RESOURCE

#21

WEEKBLAD VOOR WAGENINGEN UR/

1E JAARGANG/ 15 FEBRUARI 2007

KOERT

OOK HEEL BELANGRIJK

'Ik maak me zorgen', zegt Bert Urlings. De bijzondere hoogleraar en bestuurder van grootslachter Dumeco zet zijn tanden in een stuk leverworst, en kijkt onderwijl met een roofdierenblik naar rector Martin Kropff. 'Je studenten beschadigen het imago van Wageningen', zegt Urlings. 'Daar moet je iets aan doen.'

Kropff, een schijfje komkommer tussen duim en wijsvinger, kijkt wanhopig om zich heen. Recepties zijn leuk, maar dan moet Aalt Dijkhuizen wel in de buurt blijven. 'Studenten hebben een centrale plaats in Wageningen UR', zegt Kropff. 'Maar dat heeft het bedrijfsleven natuurlijk ook.'

'En daarom mogen jouw studenten loeien dat er paardenvlees in frikandellen zit', zegt Urlings. 'O wat erg. Er zit paard in mijn kroket. Moeten ze eens in China gaan kijken. Daar eten ze alles wat beweegt. Bij voorkeur als het nog beweegt.'

'Voedselproductie is een speerpunt van Wageningen UR', probeert Kropff. 'Net als dierenwelzijn. Daarom bevorderen wij de samenwerking tussen biologen en ontwerpers van...'

'Wageningen laat zich voor het karretje spannen van Wakker Dier, Martin. Die paarden hebben een uitstekend leven gehad. Hebben hun hele leven mogen dartelen in Zuid-Amerikaanse natuurgebieden.'

'Natuur is natuurlijk ook heel belangrijk', zegt Kropff. 'Misschien moet de vleessector dat aspect communiceren naar de consument.'

Glazig kijkt Urlings Kropff aan. 'In reclamespotjes of zo', licht Kropff toe. Voor zijn geestesoog ziet Urlings een met bloed besmeurde Cora van Mora over de pampa's struinen, met een dubbelloops vurend op wegvlochtende paarden.

'Ik vraag me af in hoeverre de consument openstaat voor die boodschap', zegt Urlings. Kropff doet zijn mond open, maar valt stil. 'Consumenten zijn ook heel belangrijk', had hij willen zeggen.

'Alles goed?', vraagt Urlings. 'Ik had zojuist een déjà vu', antwoordt Kropff.

'Heb ik ook wel eens', zegt Urlings. 'Dood-eng.'

Willem Koert

Pag. 4
'Ik eet liever paardenvlees dan ander vlees'

Pag. 13

De LH was stikjaloers op het 'Miljoenenlaantje' van de instituten

Pag. 14

'Bezuinigingen op bestuursbeurzen maken Wageningen minder aantrekkelijk'

Pag. 22

De Bush Academy: 'Als je uniform niet goed zat moest je voor straf een sloot graven'

Komende week verschijnt Resourde niet. Het volgende nummer komt uit op 1 maart.

BOVEN HET MAAI-VELD

'Als we gemaksvlees gezonder kunnen maken, lijkt me dat pure winst'

MELK MET COLASMAAK

Over een paar jaar drinken kinderen melk met de smaak van cola, voorspelde de BBC vorige week in een tv-documentaire en een artikel op de website. Bron van dat verhaal: dr. Frans Kampers, de directeur van het Wageningen Bionanotechnologie Centrum.

Hoe zit dat mijnheer Kampers, melk met de smaak van cola?

'Ach, je weet hoe dat gaat. Journalisten knippen en plakken wat. Ik heb gezegd dat wij werken aan productinnovatie met behulp van bionanotechnologie. Eén van de doelen is om voedingsmiddelen te maken met een gezonde nutriëntensamenstelling die aansluiten bij de wensen van verschillende doelgroepen. Als voorbeeld heb ik toen melk gebruikt. Veel kinderen drinken nauwelijks melk. Je kunt je voorstellen dat we een drank kunnen maken die de gezonde eigenschappen van melk heeft, maar anders smaakt waardoor kinderen het wel graag drinken.'

Generaties ouders hebben kinderen spruitjes leren eten en melk leren drinken. Hoeft dat in de toekomst niet meer?

'Ik denk dat ouders er goed aan doen om kinderen bepaalde voedingsmiddelen te leren eten, maar wij weten ook dat kinderen nu heel veel voedsel binnenkrijgen dat alleen maar energie bevat. De mens is geëvolueerd onder heel andere omstandigheden. Wij zijn erop gebouwd om in koude tochtige hollen te leven, en buiten ons eten bij elkaar te jagen en te verzamelen. Dat vergt veel meer energie dan een kantoorbaan gevolgd door een avondje voor de buis. Mensen aten daarom vroeger veel grotere hoeveelheden dan wij nu. Ons lichaam heeft daarom moeite om alle voedingsstoffen binnen te krijgen die we nodig hebben. Denk aan vezels, maar ook aan flavonoiden en carotenoiden. Daar denken wij wat aan te kunnen doen. Als je naar een restaurant gaat, wil je natuurlijk lekker ambachtelijk eten, zonder nanotechnologie op je bord. Maar als we het gemaksvlees met nieuwe technologie gezonder kunnen maken, lijkt me dat pure winst.' / KV

Omslagfoto: Bureau voor Beeld

IN 'T NIEUWS

8 FEB. T/M 14 FEB. 2006

De sneeuw van vorige week was een traktatie voor de nieuwe buitenlandse leden van de Derde Kamer. Tijdens een excursie in natuurgebied De Blauwe Kamer proefden ze sneeuw en hielden ze sneeuwbalgevechten. / foto GA

ALUMNI IN DERDE KAMER

De Derde Kamer van 2007 is afgelopen zaterdag, 10 februari, officieel geïnstalleerd. Drie voormalige studenten van Wageningen UR uit Benin, Burkina Faso en Iran hebben zitting genomen in deze denktank voor ontwikkelingssamenwerking. Wageningen was startpunt van dit zittingsjaar.

De denktank bestaat uit burgers die zich betrokken voelen bij vraagstukken rondom armoede en globalisering. Groepsgevoel maken ze voorstellen om de internationale samenwerking te verbeteren, die

ze aan het eind van het jaar aan de Tweede Kamer presenteren.

Van de honderdvijftig Kamerleden komen er dertig uit het buitenland. Deze zuidelijke leden kwamen donderdag 8 februari al naar Wageningen om elkaar voor het eerst te ontmoeten. Wageningen UR verzorgde in congrescentrum WICC het ochtendprogramma met lezingen en workshops over projecten in Azië, Afrika en Latijns-Amerika. 's Middags werd gewandeld door natuurgebied de Blauwe Kamer, voorzien van een dik pak sneeuw. Onder de buitenlandse Kamerleden is

ook Wageningen UR vertegenwoordigd. Promovendus Latifou Idrissou Aboubacary uit Benin en de afgestudeerde MSc-studenten Oblé Neya uit Burkina Faso en Mazdak Sadat Mirramezani uit Iran zullen het komende jaar feedback geven op de voorstellen. Daarnaast zitten docente Fannie de Boer van Wageningen International en universitair hoofddocent Maja Slingerland van de leerstoelgroep Gewas- en onkruidecologie in een expertpanel dat de Derde Kamerleden het komende jaar op verzoek zal adviseren. / LH

IMARES YERSEKE GAAT UITBREIDEN

De vestiging van Wageningen Imares in Yerseke gaat de komende jaren flink uitbreiden. Directeur Martin Scholten verwacht dat het aantal medewerkers de komende jaren zal verdubbelen. De provincie Zeeland heeft 7,5 ton toegezegd om de uitbreiding mogelijk te maken.

Imares Yerseke richt zich nu nog vrijwel exclusief op de schelpdiervisserij. Dat zal de komende jaren anders worden. Imares wil dat de vestiging Yerseke zich gaat ontwikkelen tot regionaal onderzoekscentrum. Het gaat zich ook richten op visteelt en ecologisch zeeonderzoek. Het aantal onderzoekers zal de komende jaren naar verwachting groeien van achttien naar veertig.

De bijdrage van de provincie Zeeland is bedoeld als tegemoetkoming in de huisvestingslasten voor de komende tien jaar. Wageningen Imares overwoog vorig jaar om Yerseke te verlaten en te verhuizen naar IJmuiden of Den Helder. Uiteindelijk heeft de raad van bestuur besloten om drie vestigingen open te houden, waaronder die in Yerseke. De toezegging van de provincie Zeeland was volgens directeur Martin Scholten 'part of the deal'. Scholten is niet bang dat de nieuwe koers van Yerseke problemen gaat opleveren met buurinstituut NIOO. Dat houdt zich bezig met fundamenteel ecologisch onderzoek. 'We zullen elkaar misschien wat vaker tegenkomen, maar dit biedt ook nieuwe mogelijkheden om samen te werken.' / KV

HOGESCHOOL PLAT DOOR BREUK IN STROOMKABEL

Met een harde knal gevolgd door een rookpluim in de tuin kwam dinsdagochtend 13 februari het leven op Van Hall Larenstein in Velp tot stilstand. Computers en andere apparaten stopten ermee, collegezalen werden donker.

Een aannemer die aan het graven was om een waterlek op te sporen trok per ongeluk een elektriciteitskabel met daarop tienduizend volt kapot. De man kwam met de schrik vrij.

De hogeschool zat anderhalf uur helemaal zonder stroom. Daarna ging het licht in de nieuwbouw weer aan. De oudbouw bleef de hele dag van elektriciteit verstoken. De vmbo die daar tijdelijk gehuisvest is, stuurde de leerlingen naar huis. Afgezien van een grote hoeveelheid weggegooid soep en koffie heeft de hogeschool waarschijnlijk geen materiële schade geleden. Wel wordt naar verwachting bij de aannemer een schadeclaim ingediend voor de onderbreking van de bedrijfsvoering van de hogeschool en haar huurders. / KM

VOORLICHTING HOGESCHOOL VERBETERD NA KLACHTEN KEUZEGIDS

De Keuzegids Hoger Onderwijs en het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) bestempelen de voorlichting over een aantal studierichtingen van hogeschool Van Hall Larenstein (VHL) niet langer als 'misleitend'. Ze wijzen echter nog wel op een paar tekortkomingen.

De Keuzegids en partner ISO beschuldigden eind 2006 enkele hogescholen, waaronder VHL, van misleiding. Met modieuze namen als Forensic Sciences en Applied Animal Sciences zou de hogeschool bij tien van de zeventien studierichtingen de indruk wekken dat het om een complete bacheloropleiding gaat terwijl het slechts afstudeervarianten betreft. Uiteindelijk krijgen de studenten een ander diploma dan hen wordt voorgehouden, oordeelden ISO en de Keuzegids. 'Wij wilden de boel wakker schudden', ver-

klaart Frank Steenkamp van de Keuzegids. De redactie bekeek vorig jaar 1900 opleidingen die als bachelor op websites worden aangeboden en toetste vervolgens de officiële registratie. Tientallen studies bleken geen zelfstandige status te hebben bij de Nederlandse Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) of de IB-groep, terwijl de presentatie anders deed vermoeden. VHL behoorde volgens de onderzoekers tot de vier hogescholen die uitblonden in onduidelijke voorlichting. In augustus vorig jaar bood de Keuzegids haar bevindingen aan bij de HBO-raad. 'Die reageerde met een nogal slappe brief naar de hogescholen', aldus Steenkamp. 'Toen wij in november merkten dat er nog steeds veel mis was zijn we de confrontatie aangegaan.' VHL schrok van de kwalificatie misleiding, beaamt Emile van den Bosch, hoofd stu-

dentenwerving. 'Dat is uiteraard nooit onze opzet geweest. Op onze sites bieden we verschillende invalshoeken om tot een studiekeuze te komen.' Dat je vervolgens een paar maal moest doorklikken om er achter te komen bij welke opleiding je was beland, kon inderdaad verwarring wekken, zegt hij achteraf. 'Al hebben we van studenten nooit een wanklank gehoord.' Niettemin heeft de kritiek inmiddels tot de nodige aanpassingen op de websites geleid. De opleidingen waar de majors onderdeel van uit maken worden nu keurig vermeld, zij het nog niet op iedere introductiepagina zoals de Keuzegids verlangt. Volgens Van den Bosch neemt VHL de aanbevelingen van de Keuzegids ter harte en doet de hogeschool er alles aan om ook de oranje probleemsignalering weg te poetsen. 'Het is een kwestie van tijd. Er zit nogal wat werk aan vast.' / WB

‘Paarden hebben een beter leven dan varkens en koeien, en het vlees is gezonder’

‘WAKKER DIER GEBRUIKT CIJFERS PAARDENVLEES OM TE SHOCKEREN’

Vorige week meldden media in binnen- en buitenland geschokt dat eenderde van alle Nederlandse snacks paardenvlees bevat. Aanleiding was een onderzoek van studenten van Wageningen Universiteit voor Wakker Dier. De studenten snappen de ophef niet. ‘Ik eet zelf liever paardenvlees dan ander vlees.’

Veel mensen zien paarden als huisdieren en willen de dieren daarom niet opeten, beweert Wakker Dier. Toch krijgen deze mensen als ze snacks eten soms ongewild paardenvlees binnen. Om meer duidelijkheid te krijgen over het gebruik van paardenvlees, liet Wakker Dier een groep Wageningse studenten een ketenonderzoek doen. Daarbij werd onder meer van

286 merken snacks het lijstje ingrediënten op de verpakking bestudeerd. In 32 procent van de snacks bleek paardenvlees te zitten. Wakker Dier maakte de cijfers vorige week wereldkundig en geeft op haar website consumenten de mogelijkheid om onder de noemer ‘check je snack’ na te kijken welke merken je niet moet kopen als je geen paard wilt eten. Student Voeding en gezondheid Raymond Gemen, die het onderzoek met drie andere studenten uitvoerde, vindt de cijfers niet schokkend. ‘Het valt me eigenlijk mee’, zegt hij. ‘We zijn met z’n allen juist minder paardenvlees gaan eten. Vijftien jaar geleden was dat nog 1,4 kilo per hoofd per jaar, nu nog maar 0,6. Wakker

Dier gebruikt onze cijfers nu een beetje om mensen te shockeren. Maar zelf zien we er geen probleem in. De dieren hebben een beter leven gehad dan varkens en koeien en het vlees is gezonder. Het is veel magerder en er zit veel ijzer in. De andere studenten denken er net zo over.’ Wakker Dier zegt zelf ook niet specifiek tegen het consumeren van paardenvlees te zijn. ‘Maar wij willen wel eerlijke informatie geven over waar het vlees vandaan komt’, aldus woordvoester Xandra Assenbergs. ‘Het hoort bij onze voorlichtingsfunctie om dit soort dingen aan de consument duidelijk te maken. We krijgen al jaren vragen over paardenvlees en konden daar niet goed antwoord op geven. Daarom hebben we het laten uitzoeken.’ / KM

VERWARRING OVER OTTERS UIT TSJECHIË

Vorige week meldden verschillende media dat Tsjechië geen otters wil leveren om in Nederland uit te zetten. Maar die conclusie is voorbarig, zegt Hugh Jansman van Alterra.

‘Het officiële verslag van de Tsjechen moet nog komen en dit zal beduidend minder stellig zijn’, zegt Jansman, die betrokken is bij het uitzetprogramma van otters in natuurgebied De Weerribben. Volgens Jansman wijst Tsjechië niet nu al verzoeken om otters af. ‘De overheid was juist enthousiast over het project, maar zet wel enkele vraagtekens. Ze wil bijvoorbeeld meer informatie over de dichtheid van otters in de huidige uitzetgebieden. Tsjechië vindt twintig otters per honderd vierkante kilometer erg veel. Maar op basis van de waargenomen activiteiten concluderen wij dat er nog lege plekken zijn waar enkele otters bijgeplaatst kunnen worden.’ Het zijn er alleen niet zoveel als gepland. Omdat veel geschikt gebied bezet is, staan er straks enkele otters in de wacht die niet binnen de grenzen van het project uitgezet kunnen worden. Alterra wil deze dieren graag loslaten in andere, dichtbij gelegen geschikte gebieden. Jonge mannetjes die uit het volle natuurgebied wegtrekken, komen dan relatief snel vrouwtjes tegen om mee te paren, waardoor ze niet blijven trekken tot ze worden doodgereden. Tsjechië vraagt zich echter af of deze gebieden wel daadwerkelijk geschikt zijn. Mocht Tsjechië echt geen otters meer willen leveren dan loopt het otterproject volgens Jansman geen gevaar. ‘We hebben ook nog otters klaarstaan in een Duitse dierentuin.’ De Tjechische otters zijn echter zeer gewenst, benadrukt Jansman. ‘Dit jaar is er waarschijnlijk al sprake van inteelt. Veel jongen lijken op elkaar omdat ze dezelfde voorouders hebben. Dit geeft nu nog geen problemen en kan nog generaties lang goed gaan voordat de populatie verzwakt. Maar voor de toekomst is het belangrijk nieuwe otters bij te blijven plaatsen om de genetische basis te vergroten. Meerdere leveranciers vergroten de keuze die we hebben’ / LH

ONTZETTING/ Het Wageningse studentenorkest De Ontzetting gaf op zaterdag 10 februari een concert in Theater Junushoff met als thema Colours of the world. Op het programma stonden onder meer Lord of the Dance, African Symphony en Rosamunde. Deze Duitse schlager werd door Jean-Pierre Gabriël gedirigeerd met een worst en een pul bier in de hand. Een dag eerder trad De Ontzetting op in de Aula van Wageningen Universiteit, samen met zustervereniging QHarmony uit Nijmegen. / LdK, foto Monte Gardenier

HUUR GRONINGS VHL-INSTITUUT OPGEZEGD

Het instituut Ruimte en Bodem van Van Hall Larenstein (VHL) raakt in juli 2008 haar onderkomen in Groningen kwijt. De Hanzehogeschool Groningen heeft de huur opgezegd, waardoor de discussie over de huisvesting van het buitenbeentje van VHL in een stroomversnelling is geraakt.

Toen VHL vijftien jaar geleden naar Leeuwarden verhuisde, bleef Ruimte en Bodem achter in Groningen. Het instituut heeft honderdttwintig deeltijdstudenten en onderhoudt nauwe banden met het werkveld. Het college van bestuur ziet

voor Ruimte en Bodem een voorbeeldfunctie weggelegd in Leeuwarden, maar het instituut vreest dat een verhuizing haar positie bij marktpartijen zal schaden. Aan dat proces van wikken en wegen heeft de Hanzehogeschool nu een einde gemaakt door aan te geven zelf de leslokalen te willen gaan gebruiken. Per juli 2008 wordt het huurcontact verbroken, al zou ze graag zien dat VHL al medio 2007 vertrekt. Het college van bestuur van VHL heeft inmiddels een werkgroep geformeerd om dat te begeleiden. ‘Het is geen uitgemaak-

te zaak dat het instituut naar Leeuwarden gaat’, zegt bestuursvoorzitter Erica Schaper. ‘De nieuwe situatie heeft de urgentie om ons op de toekomst van Ruimte en Bodem te bezinnen slechts vergroot.’ De medezeggenschapsraad van VHL Leeuwarden dringt er bij Schaper op aan om alle voor- en nadelen van een verhuizing zorgvuldig op een rij te zetten en niet alleen financiële overwegingen te laten prevaleren. De MR herinnert het college aan haar belofte om met een notitie te komen met daarin naast financiële aspecten van een verhuizing ook strategische, logistieke en facilitaire consequenties. / WB

(INGEZONDEN MEDEDELINGEN)

Kijk voor meer nieuws op de 'News and Events' site van Wageningen UR: www.intranet.wur.nl

WAGENINGEN UR
For quality of life

UIT 'T VELD

NIEUWS UIT DE WETENSCHAP

HELFT GESTRANDE BRUINVISSEN VERWOND DOOR NETTEN

De visserij heeft een enorm effect op de walvisachtigen in de Noordzee. Zeker de helft van de bruinvissen die in Nederland aanspoelen is gestorven als gevolg van verwondingen door netten. Dat is een opvallend groot deel, stelt drs. Mardik Leopold van Wageningen Imares.

Een internationaal team van onderzoekers vond tijdens sectie op 64 aangespoelde bruinvissen diverse aanwijzingen dat veel van de dieren niet op een natuurlijke manier zijn gestorven. Leopold: 'Dat kun je zien als het dier bijvoorbeeld een grote snee heeft. Maar een volle maag wijst ook op een plotselinge dood. Dan was de bruinvis aan het foerageren. En een bepaald schuim in de longen wijst er op dat de bruinvis is verdronken.' Op deze manier werd bepaald dat 53 tot 70 procent van de onderzochte bruinvissen als bijvangst in visnetten had gezeten. De overige aangespoelde dieren stierven door ziekte of voedselgebrek. Leopold vindt het percentage schrikbarend hoog, temeer daar hij verwacht dat deze cijfers slechts een deel van het probleem laten zien. 'De helft van de Nederlandse populatie zit in het noorden, boven de Wadden. Die zien we niet aanspoelen omdat de stroming vanuit het zuiden

Een bruinvis op het strand van Texel. Het dier heeft brandblaarachtige vlekken op de huid. / foto Salko de Wolf, Ecomare

komt. Daar staat tegenover dat wij ook bruinvissen uit België en Frankrijk op onze stranden krijgen.' Het is nog onduidelijk of Nederland maatregelen moet nemen om de beschermde walvissoort te behoeden voor de gevolgen van de visserij. Wetenschappers gaan ervan uit dat een bijvangstpercentage van één procent van de totale populatie al be-

dreigend is voor het voortbestaan van de soort. Probleem is echter dat de onderzoekers niet goed weten hoeveel bruinvissen er in de Nederlandse wateren zwemen. Leopold pleit dan ook voor betere tellingen. Het aantal bruinvissen dat sterft als bijvangst zal de komende tijd waarschijnlijk toenemen, want het aantal bruinvissen

voor de Nederlandse kust stijgt al jaren. In 2005 spoelden er volgens de site www.walvisvisstrandingen.nl van het natuurmuseum Naturalis 304 bruinvissen aan, in 2006 522. Dit jaar begon rustig: op 12 februari 2007 stond de teller op 25. Maar uit het onderzoek van Leopold blijkt dat de meeste bruinvissen in het voorjaar en augustus aanspoelen. / MW

BOSJES VANGEN VEEL FIJN STOF

Hoewel groene landschapselementen als bosjes en bomen maar drie procent van de oppervlakte uitmaken in een gebied bij Woudenberg, vangen de planten tien procent van het fijn stof en acht procent van de ammoniak in het gebied op.

Dat blijkt uit onderzoek van Alterra en Plant Research International (PRI). Onderzoekers telden in een proefgebied van één vierkante kilometer bij Woudenberg de bosjes, singels en groepen en rijen bomen. Daarnaast keken ze naar het aantal ammoniak uitstotende boerenbedrijven en naar hoeveel verkeer er in het gebied was dat fijn stof veroorzaakte.

Daarmee berekenden zij de invang en de uitstoot van beide stoffen. Uit eerder onderzoek was al duidelijk geworden dat planten bijdragen aan de invang, maar met de methode die Alterra en PRI ontwikkelden kan daar nu een cijfer aan gehangen worden. De uitkomst is volgens ing. Anne Oosterbaan een eerste stap in het kwantificeren van de bijdrage van groen aan de invang van fijn stof en ammoniak. Voor het proefgebied is de berekende invang van fijn stof meer dan de uitstoot. 'Maar dat verandert sterk als je de A12 meeneemt, die er vlak naast ligt. Dan heb je wel wat meer groen nodig', aldus Oosterbaan. / MW

NAAR KOFFIE DIE NIET BITTER WORDT

Een Wageningse promovendus heeft één van de stoffen ontdekt waaraan koffie zijn bruine kleur dankt. 'Er zijn nog veel meer van zulke verbindingen', zegt ir. Koen Bekedam van de leerstoelgroep Levensmiddelenchemie. 'Dit was toevallig de eerste die we konden isoleren.'

In groene, ongebrande koffiebonen zit een eiwit met zijketens van de suiker arabinogalactaan, vertelt Bekedam. 'Dat is arabino-galactaan-proteïne. Tijdens het branden van koffie treedt een cascade van reacties op, waarbij suikers reageren met eiwitten. In die reacties ontstaat het AGP-melanoïdinecomplex.' Melanoïdines zijn bruingekeurde molecu-

len die je ook vindt in chocolade, gebakken vlees of broodkorsten. Omdat ze belangrijk zijn voor de kleur en smaak van producten doen levensmiddelenwetenschappers veel onderzoek naar de reacties waarin melanoïdines ontstaan. Bekedam hoopt dat hij niet alleen de kleur van koffie kan beïnvloeden, maar ook de smaak. 'Als je koffie laat staan op een warmhoudplaatje, reageren deze verbindingen verder. Daardoor wordt de koffie bitter. Misschien mondt dit onderzoek uit in een koffie die niet zo snel bitter wordt.' Bekedams publicatie verscheen in de *Journal of Agricultural and Food Chemistry* van 7 februari. / WK

SOEVEREINITEIT VAN VOEDSEL ONDERZOCHT

Het vermogen van mensen om zelf te kiezen hoe ze voedsel produceren en consumeren. Zo zou je 'soevereiniteit van voedsel' kunnen definiëren. Het begrip staat centraal in een nieuw onderzoeksprogramma van Inref.

Het programma begon deze week met een serie workshops. Twaalf promovendi gaan de komende jaren in drie teams aan de slag. In elk team zit een plantenveredelaar, een levensmiddelenwetenschapper, een voedingskundige en een sociaal wetenschapper. In India gaat zo'n team onderzoek doen naar de lokale productie en verwerking van de mungboon, in West Afrika gaat het om de cowpea en in Equador om lupine. Dat zijn allemaal peulvruchten die op verschillende manieren verbouwd en verwerkt worden. Het idee is dat lokale technologie die gebruikt wordt voor de productie en verwerking van de gewassen van belang is voor de lokale voedselsoevereiniteit. Die productie en verwerking vinden plaats in lokale netwerken die gebonden zijn aan de regio. Daarin verschilt de lokale productie van internationale productieketens, waarin de productie – in het zuiden – vaak losgekoppeld is van de consumptie – in het westen. De promovendi gaan onderzoeken hoe die lokale voedselnetwerken werken, en of ze kunnen bij-

dragen aan een betere voeding en soevereiniteit van voedsel. Prof. Tiny van Boekel van de leerstoelgroep Productontwerpen en kwaliteitskunde leidt het programma dat de titel 'Tailoring Food Sciences to Endogenous Patterns of Local Food Supply for Future Nutrition' (Telfun) heeft meegekregen. Ook prof. Guido Ruivenkamp werkt mee aan het project. Hij is hoogleraar in Amsterdam, maar ook verbonden aan het nieuwe maatschappijwetenschappelijk instituut Critical Technology Construction in Wageningen. Andere deelnemers zijn de leerstoelgroepen Humane voeding, Microbiologie en Gewasveredeling. / JT

(INGEZONDEN MEDEDELING)

We Day

22 mei 2007

Voor informatie ga naar:
www.weday.wur.nl

‘De nakomelingen van een superfit individu zijn genetisch altijd minder fit dan hijzelf’

AAN SUPERIEURE GENEN HEB JE NIET VEEL

Als je over een superieur genenpakket beschikt, dan zijn je overlevingskansen niet zo verschrikkelijk veel groter dan die van individuen met een minder uitgelezen genoom. Dat komt omdat we ons seksueel voortplanten, concludeert de Wageningse geneticus dr. Arjan de Visser in een overzichtsartikel. Seks behoedt ons voor de dominantie van de Übermensch.

‘Biologen discussiëren al tientallen jaren over de vraag waarom er zoiets als seksualiteit bestaat’, zegt De Visser, die is verbonden aan de leerstoelgroep Erfelijkheidsleer. ‘Het antwoord is meestal dat seksualiteit zorgt voor genetische variatie. Soorten die zich seksueel voortplanten, verhusselen voortdurend hun genen.’ Dat klinkt logisch, maar er blijven vragen

onbeantwoord. ‘Het is een misverstand dat seks altijd de genetische variatie verhoogt’, zegt De Visser. ‘Stel je voor dat je een populatie hebt waarin een superfit individu voorkomt met een pakket supergenen. Als dat superfite individu zich voortplant, verhusselt hij zijn superieure genetische pakket met de genen van een partner die minder fit is. Zijn nakomelingen zijn genetisch altijd minder fit dan hijzelf.’ Eigenlijk is dat evolutionair gezien ongunstig. Het zou logischer zijn als het superfite individu zich ongeslachtelijk kon voortplanten en zo de minder fitte individuen kon verdringen. Waarom planten we ons dan toch seksueel voort? Omdat supergenen niet super maken, vermoedt De Visser. Om dat te verklaren gebruikt hij het begrip ‘negatieve epistasie’. De term epistasie is in 1909 bedacht

door de Britse geneticus William Bateson, die ermee wilde verklaren hoe slechte genen in een populatie aanwezig kunnen zijn zonder dat de fitheid van hun dragers sterk afneemt. Ze worden geneutraliseerd door goede genen, veronderstelde Bateson, en hij noemde dat effect epistasie. Onder negatieve epistasie verstaan De Visser en Elena een soortgelijk effect dat betrekking heeft op genen die de fitheid juist bevorderen. ‘Negatieve epistasie houdt in dat die fitte genen elkaars effect juist afzwakken’, zegt De Visser. ‘Stel je voor dat er een gen bestaat dat de fitheid van een individu met tien procent verhoogt. En stel je voor dat er nog zo’n gen bestaat. Negatieve epistasie houdt dan in dat een individu dat beide genen heeft, niet twintig procent fitter is dan zijn soortgenoten die de fitte genen niet hebben,

maar, laten we zeggen, slechts vijftien procent fitter.’ De Visser vermoedt dat epistasie is ontstaan door de manier waarop ons genoom werkt. Doordat we ons al miljoenen jaren seksueel voortplanten zijn onze genen robuust geworden. Ze hebben een vorm gekregen waardoor ze makkelijk uitgewisseld kunnen worden en kunnen functioneren in zoveel mogelijk genomen. Onze erfelijke machinerie lijkt op een internetbrowser die met hetzelfde gemak pagina’s laat zien die vakkundig zijn gemaakt en pagina’s waarin kleine foutjes zitten. De Visser schreef zijn artikel samen met zijn Spaanse collega Santiago Elena. Het verscheen in de februari-editie van *Nature Reviews Genetics*. / **WK**

BETERE TEST VOOR DIERMEEL

Wageningse onderzoekers hebben een DNA-test ontwikkeld die bepaalt of veevoer diermeel van herkauwers bevat. De test meet een klein stukje DNA dat in het genoom van alle herkauwers voorkomt.

Diermeel is een eiwitrijk poeder dat ontstaat door het verhitten van slachtafval bij hoge druk. ‘In dat proces valt het DNA in fragmenten uiteen, maar kleine stukjes blijven intact’, zegt dr. Henk Aarts van Rikilt, Instituut voor Voedselveiligheid. ‘De test meet één van de stukjes genoom die het proces overleven.’

Sinds de BSE-crisis mogen veevoerfabrikanten geen diermeel gebruiken. Brussel gaat deze regels binnenkort waarschijnlijk versoepelen, maar ook dan mogen koeien nog steeds geen diermeel van andere herkauwers binnenkrijgen. Volgens wetenschappers kunnen alleen herkauwers BSE ontwikkelen, en kunnen ze dat oplopen via diermeel dat is gemaakt van andere herkauwers.

Er is straks dus een behoefte aan een test die het verschil ziet tussen diermeel van herkauwers en diermeel van niet-herkauwers zoals varkens. De huidige tests zien dat verschil niet. Die kijken naar botsplinters, en onder de microscoop zien de botsplinters van koeien er net zo uit als die van varkens. Met de DNA-test van Henk Aarts kunnen controleurs straks beide types diermeel wel van elkaar onderscheiden.

Aarts ontwikkelde zijn DNA-test samen met Universiteit Utrecht. De test is gepubliceerd in de *Journal of AOAC International*. / **WK**

Netten houden de hagel tegen die anders de appels ernstig kan beschadigen. / foto Peter van Arkel, Fruitadvies Zuid-Limburg.

HAGELNET MAAKT ELSTAR GROTER

Appelbomen van het ras Elstar die onder hagelnetten worden geteeld, leveren meer en grotere vruchten. Dat concluderen onderzoekers van PPO Fruit na drie seizoenen experimenteren met witte hagelnetten op drie fruitbedrijven in Zuid-Limburg.

‘Het is echter te kort door de bocht om te stellen dat hagelnetten toepasbaar zijn voor alle appelrassen. Uit buitenlands onderzoek blijkt dat het bij Jonagold bijvoorbeeld veel ongunstiger uitpakt’, zegt dr. Frank Maas van het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving in Randwijk. Veel Nederlandse fruittelers zijn dan ook huiverig om hagelnetten toe te passen. De drie onderzochte fruitbedrijven in Zuid-

Limburg die in 2004 wel hagelnetten plaatsten, hadden eigenlijk geen keuze. ‘Ze zitten in een gebied met zo’n hoog hagelrisico dat ze de verzekeringspremies simpelweg niet meer kunnen opbrengen. Daarnaast is leveringszekerheid een steeds belangrijkere voorwaarde om als bedrijf te overleven.’ De telers kozen voor witte netten. Die veroorzaken een relatief laag lichtverlies: tien tot twaalf procent. Voor PPO was het een uitgelezen mogelijkheid om het effect van deze hagelnetten op groei en productie te onderzoeken. De geoogste vruchten werden beoordeeld op kleur, kwaliteit, hardheid en suiker-, zuur- en zetmeelgehalte. Na drie seizoenen is het volgens Maas verantwoord om te concluderen dat je El-

star zonder noemenswaardig verlies van productie en kwaliteit kunt telen onder dit type hagelnet. De appels hadden aanvankelijk wel iets minder ‘blos’, maar door een andere manier van snoeien en een iets latere oogst kan het kleurverschil vrijwel helemaal worden voorkomen. ‘Het meest opmerkelijk is dat de vruchten onder de netten gemiddeld iets groter worden, terwijl Elstar juist bekend staat als een kleinvruchtig ras. Een flink deel van de vruchten heeft normaal voor de markt een te kleine maat en levert dan minder geld op.’ PPO wil het gebruik van hagelnetten nu ook gaan onderzoeken op bedrijven die nieuwe rassen als Rubens en Jumani telen. / **GvM**

DE VRIENDELIJKE SLACHTER

Al meer dan vijftientig jaar zoekt Bert Lambooi naar de diervriendelijkste manier om varkens of kippen te verdoven voor de slacht. Het is een beroep vol tegenstellingen. De ene dag prikt de onderzoeker elektroden in proefdieren om te controleren of ze lijden, de volgende dag inhaleert hij zelf koolstofdioxide om te ervaren hoe het is om daarmee vergast te worden.

door LAURIEN HOLTJER, foto BART DE GOUW

Tijdens een open dag van Animal Sciences Group houden moeders angstvallig hun kinderen weg van zijn presentatiemateriaal. Liever kijken ze met de kleintjes naar speelgoed voor varkens op stal dan naar de videobeelden met de nieuwste technieken om dieren te verdoven en slachten. 'Het doden van dieren is een taboe', zegt Bert Lambooi. 'Het is heel dubbel. De mensen willen niets met slachten te maken hebben. Tegelijkertijd willen ze wel dat het op een humane manier gebeurt.' Lambooi is een internationale autoriteit op het gebied van diervriendelijk slachten. Hij studeerde in 1976 af als dierenarts aan de universiteit van Utrecht. Daarna richtte hij zich bij het toenmalige Instituut Veeteelt Onderzoek in Zeist op het ontwikkelen van methoden om dieren snel en pijnloos te slachten. 'In de tijd dat ik begon met mijn onderzoek, werden varkens met een besmettelijke ziekte nog gewoon gedood met uitlaatgasen. Ze werden een vrachtwagencontainer ingedreven en motoren ernaast bliezen het gas naar binnen. De beesten gingen door de stress enorm tekeer. Het lawaai was enorm. Maar zien konden we het niet. Ik heb toen raampjes in de container laten zetten. Ik wilde weten wat er gebeurde. Toen ik een paar weken later weer eens terug kwam bij het destructiebedrijf, waren alle ramen weer dicht. Niemand wilde het zien, zelfs de uitvoerders niet.' Het voorval stimuleerde Lambooi des te meer en leidde tot de elektrische verdoving die momenteel in veel landen bij het slachten van varkens wordt toegepast. En nog steeds richt de onderzoeker zich op het verbeteren van verdovingstechnieken. 'De wetenschappelijke uitdaging is enorm', zegt hij. 'Toen ik begon was er nog helemaal geen apparatuur om te meten hoe dieren bedwelmingsstechnieken ervaren. Nu zijn we zover dat we de activiteit van hersenen en hart kunnen meten door elektroden in te prikken, zelfs in vissen.'

KIPPENLEED

Volgens Lambooi voelen de dieren daar niet al te veel van. 'Eerder bracht ik ze onder narcose. Daaruit ontwaken is al helemaal geen pretje', zegt hij met een strakke blik. 'Over een tijdje kunnen we zelfs een chip inzetten. Dan steken er geen draadjes meer uit de dieren, maar kunnen we de zender gewoon aflezen met een scanapparaat.'

Ondanks al deze technieken is er volgens Lambooi nog heel veel mis met de gangbare slachtmethoden. In Nederland worden ruim negenduizend kippen per uur bij de poten opgepakt en ondersteboven aan een haak gehangen. Daarna gaan ze kopje onder in een waterbad dat onder stroom staat, waardoor ze buiten bewustzijn raken. Direct na de verdoving wordt de keel doorgesneden en sterft de kip door bloedverlies, de zogenoemde verbloeding. 'De methode voor kippen vind ik het slechtste van wat er momenteel in de praktijk gebeurt', zegt Lambooi. 'Veel kippen raken niet verdoofd,

poten raken ontwricht bij het ophangen en de slacht duurt te lang. Technisch gezien kan het zoveel beter.' Het kippenleed wordt dan ook niet veroorzaakt door een gebrek aan kennis of techniek. Want hoewel metingen aantonen dat de hartslag van kippen gigantisch stijgt tijdens de handelingen voor de slacht, verandert er weinig in de sector. 'De discussie rondom de kippen speelt al jaren', zegt Lambooi. 'Hoe meer stroom, hoe beter het is voor de kip. Maar dat leidt ook tot verkramping van spieren en bloedingen. Nederland moet dan rekening houden met haar exportpositie. In het buitenland worden alle kippen geslacht met slechts dertig volt, in Nederland moet dat met honderd volt. Maar het resultaat is dat we dat vlees moeilijk kwijt kunnen, omdat er rode stipjes op het vlees zitten. Het probleem met de kippenslacht is dat het welzijn niet samen gaat met de productkwaliteit. En we zijn nu eenmaal aan land van export. Prijs en kwaliteit zijn leidend.' Bovendien is de controle beperkt. Maar daar komt verandering in, voorspelt Lambooi. 'Straks moet in heel Europa de leverancier van vlees aan kunnen tonen dat de dieren op een juiste manier zijn geslacht.'

KOOLSTOFDIOXIDE

Toch zijn er volgens Lambooi wel degelijk methodes die beter zijn voor de kip én voor het vlees. 'Het is veel diervriendelijker om kippen te bedwelmen met koolstofdioxide. Ze kunnen zo op een lopende band een gaskamer in. Pas als ze dood zijn worden ze opgehangen en geslacht. Deze methode hebben we ook toegepast bij de ruiming in 2003 tijdens de vogelpest. De stallen werden toen volgepompt met gas.' Nu is er nog speciale toestemming nodig om dit gas in kippenslachterijen toe te passen. 'Koolstofdioxide staat ter discussie omdat het brandt op de slijmvliezen. Ik heb zelf eens een kapje op mijn neus gezet om het te ervaren. En inderdaad, het brandde. Maar pluimvee krijgt een veel lagere dosis. Zo laag dat ze het niet voelen.' Het is vooral de noodzakelijke verbouwing van stallen en slachterijen die deze techniek duur maakt. Bovendien accepteren slachters de ophanging van levende kuikens en het waterbad. 'Het gaat, zeggen de slachters.' En ook de missers bij het ruimen van varkens

worden volgens Lambooi steevast gerelativeerd. 'De methode die we gebruiken is vijftien jaar geleden ontwikkeld en zeker niet perfect. Regelmatig draaien biggen zich om op de lopende band waardoor hun billen de ketting met stroom aanraken. In paniek rennen ze de verkeerde kant op. Maar de overheid geeft er geen prioriteit aan. Zo vaak gebeurt het niet, zeggen ze dan.' 'En eigenlijk gaat het relatief ook goed', vindt Lambooi. 'De handeling met de dieren vóór de verdoving en slacht is veel meer een verbeterpunt, maar daar hoor je mensen nauwelijks over. Voorop staat de correcte wijze van doding, pas daarna het welzijn tijdens het leven. Dat zie ik ook met de opkomst van visteelt. De productie neemt toe, en de consument kijkt als eerste naar de slacht, pas daarna naar de manier waarop ze worden gehouden.'

TRANSPORT

Vooral over transport maakt Lambooi zich zorgen. Want ook de tocht naar de slachterij doet een dierenhart flink stuiten. 'Ik zou willen dat de slacht zich naar de boerderij verplaatst. Transport levert alleen maar stress op. Een varkensflat is zo gek nog niet. Het heeft een rare naam gekregen omdat het zo massaal is, maar het kan echt wel op een diervriendelijke manier met uitloopmogelijkheden. Zet er ook een slachthuis neer, en er is helemaal geen transportstress meer.'

Maar dat is duur en de dieren verdoofd houden tot het slachthuis is bijna onmogelijk, zegt Lambooi. Dus is het vervoeren van dieren voorlopig niet van de baan. Wel neemt de aandacht van de consument voor leefomstandigheden toe. Dit blijkt ook uit de opkomst van de Partij voor de Dieren, zegt Lambooi. 'Hoewel ik de manier waarop Thieme de onderwerpen brengt niet terecht vind. Ze wil dat varkens niet langer dan acht uur op transport staan en haalt daar foto's bij van varkens met gebroken poten. Maar dat komt door het laden en lossen en staat los van acht of twintig uur transport. Het is goed dat een partij als deze de problemen aankaart, maar laten ze dan alleen wel de waarheid brengen.'

Lambooi pleit daarom ook voor etikettering als het gaat om dierenwelzijn. 'Als je consumenten vraagt wat ze lekkerder vinden, een gekweekte zalm of een zalm uit het wild, zeggen ze bijna allemaal uit het wild. Er komt veel psychologie bij kijken. Hetzelfde geldt voor bedwelmen. Zet het maar op het product of de kip op een juiste manier is verdoofd. Dat is eerlijk en helpt bij de bewustwording. Ik ben verbijsterend als ik kipfilet in een bakje zie liggen met een laagje paneermeel en gesneden in de vorm van een visje. Vlees moet herkenbaar zijn', vindt Lambooi.

Zelf kan hij nog steeds prima genieten van een stukje vlees of vis. 'Ik vind het ook niet leuk om de dieren te doden. Maar de mens doodt nu eenmaal zowel productdieren als gezelschapsdieren. Waar het om gaat, is dat dit correct gebeurt.' <

‘Mensen willen niets met slachten te maken hebben, maar eisen wel dat het humaan gebeurt’

ALLERGIE TE LIJF MET STOFJES UIT PADDESTOELEN

Terwijl de voedingsindustrie zwoegt op levensmiddelen die geen allergische reacties kunnen opwekken, zijn onderzoekers van het Wageningse Allergieconsortium alweer een stap verder. Ze werken aan voedingsmiddelen die allergische reacties actief bestrijden dankzij toegevoegde suikers uit paddenstoelen.

door WILLEM KOERT, foto GUY ACKERMANS

Het project van prof. Harry Wichers is het meest ambitieuze onderdeel van het Allergieconsortium. In het laboratorium van prof. Huub Savelkoul van de leerstoelgroep Celbiologie en immunologie – de man achter het Allergieconsortium – onderzoekt Wichers de werking van suikerketens en eiwitten uit paddenstoelen die allergische reacties moeten voorkomen. Wichers begon dat onderzoek bij het inmiddels opgeheven Agrotechnology & Food Innovations. Nu heeft hij binnen Wageningen UR een tijdelijke *status aparte*. De organisatie bekostigt zijn onderzoek de eerstkomende drie jaar uit centrale middelen. Wat er daarna met hem gebeurt, weet hij niet. 'Ik denk er niet over na', zegt Wichers. 'Ik werk aan mijn onderzoek, en ik zie wel wat er over drie jaar gebeurt.'

De effecten van de plantaardige verbindingen die Wichers onderzoekt zijn op z'n minst opmerkelijk. 'In de literatuur vind je experimenten met muizen met een pinda-allergie, die kunnen sterven als ze pinda-eiwitten door hun voer krijgen. Maar voeg je tegelijkertijd de stoffen toe die wij onderzoeken, dan blijft de dodelijke allergische shock uit.'

Tot de allergieremmers die Wichers bestudeert horen onder meer de uit glucose-eenheden opgebouwde bètaglucanen. 'Het zijn suikerketens die je vindt in de celwanden van schimmels, gisten, granen en korstmossen', zegt Wichers. 'Ik beperk me voorlopig tot de bètaglucanen uit paddenstoelen als de shiitake, de amandelchampignon, oesterzwammen, het fluweelpootje en de eikhaas.'

VERSTOORDE BALANS

In reageerbuizen corrigeren bètaglucanen het immuunsysteem. 'Bij mensen met een gezond immuunsysteem is er een balans tussen immuuncellen van het type Th2 en cellen van het type Th1', zegt Wichers. 'Bij mensen met een allergie is die balans verschoven, en vind je meer immuuncellen van het type Th2.'

Th1- en Th2-cellen horen tot het geavanceerde deel van het immuunsysteem dat kan leren hoe het indringers moet herkennen. Het wordt aangestuurd door het primitiever deel van het immuunsysteem, het *innate* immuunsysteem. Dat bestaat uit weinig subtiel werkende cellen die alle lichaamsvreemde componenten aanvallen. De innate immuuncellen leren de geavanceerde immuuncellen indringers te herkennen, door ze brokstukken van inmiddels geneutraliseerde indringers te tonen. Op een nog niet begrepen manier grijpen de bètaglucanen in paddenstoelen aan op dat mechanisme. Ze laten het immuunsysteem verhoudingsgewijs meer Th1-immuuncelen en minder Th2-immuuncellen aanmaken.

Een probleem waar Wichers tegenaan loopt is dat alle paddenstoelextracten weer net iets anders zijn. 'We weten niet wat we in handen hebben', zegt hij. 'Daarom werken we nu aan een test waarmee we kunnen ach-

terhalen welke suikerketens invloed hebben op de afweercellen en welke niet.'

De eiwitten die Wichers bestudeert werken op een andere manier. Uit de Japanse lakzwam, het fluweelpootje en de strozwam komen *Fungal Immunomodulatory Proteins* of FIP's. Ze veranderen de snelheid waarmee immuuncellen zich delen, en herstellen zo misschien de verhouding tussen Th1- en Th2-cellen. Soms vraagt Wichers zich af hoe het mogelijk is dat natuurlijke verbindingen zo'n positief effect op het immuunsysteem hebben. 'Het is alsof ze in het lichaam thuishoren', zegt de hoogleraar. 'De stoffen waarmee we werken komen uit schimmels. Misschien is ons immuunsysteem erop berekend dat we af en toe schimmels binnenkrijgen, bijvoorbeeld in de vorm van bedorven voedsel.'

TE WEINIG VIJANDEN

En daarmee komt de hygiënehypothese om de hoek kijken, een theorie die volgens sommige onderzoekers verklaart waarom steeds meer mensen tegenwoordig last lijken te hebben van allergie. 'Het is een mooie theorie, maar onbewijsbaar', zegt prof. Huub Savelkoul. Savelkoul publiceerde enkele maanden geleden een opiniestuk over de hygiënehypothese in het Nederlands Tijdschrift voor de Geneeskunde. 'Volgens die theorie komen we te weinig in contact met ziektekiemen en ontstaan daardoor allergieën en auto-immuunaandoeningen als reuma', vertelt de hoogleraar. 'Omdat ons immuunsysteem te weinig echte vijanden leert kennen, gaat het zich per abuis richten op lichaamseigen cellen en onschuldige verbindingen van buiten. Er zijn aanwijzingen dat die theorie klopt, maar je kunt hem pas bewijzen met een ethisch onacceptabel experiment. Je kunt geen mensen willens en wetens blootstellen aan condities die misschien allergie veroorzaken, of een auto-immuunziekte als de ziekte van Crohn.'

Of allergie nu toeneemt of niet, en of we nu te schoon leven of niet, allergieremmende voedingsmiddelen hebben waarschijnlijk toekomst. Twintig procent van de Nederlanders heeft een verhoogde spiegel van het antilichaam IgE in zijn bloed. Het gaat dan om varianten van het antilichaam die onschadelijke eiwitten in pollen of voedingsmiddelen per abuis herkennen als indringers die bestreden moeten worden. 'Dat wil niet

zeggen dat al die Nederlanders ook daadwerkelijk allergisch zijn', zegt Savelkoul. 'Maar ze hebben wel een verhoogde kans om het te worden.'

Voedselallergie hangt bijna altijd samen met een andere allergie. 'In Nederland is bijvoorbeeld het immuunsysteem van veel mensen gevoelig voor berkenpollen', zegt Savelkoul. 'Als een IgE-antilichaam reageert op het Bet v1-eiwit in berkenpollen, reageert het vaak ook op het eiwit Mal d1 in appels. Daarom zijn mensen die allergisch zijn voor berkenpollen in zeventig procent van de gevallen ook allergisch voor appels.' Wetenschappers noemen dat het 'pollen-fruit-syndroom'.

Er zijn meer van zulke verbanden bekend. Binnen het Allergieconsortium werken drie aio's aan een onderzoek naar varianten van het syndroom.

Allergene stoffen als Mal d-1 zijn eigenlijk de *core business* van het Allergieconsortium. De Wageningers hebben eiwitten als Dau c1 in wortels, Apig1 in selderie en Pru av1 in kersen bestudeerd. Ze hebben de structuur van die eiwitten in kaart gebracht, en onderzocht hoe die eiwitten degraderen door bijvoorbeeld behandeling met hitte. Tegelijkertijd heeft het Allergieconsortium onderzocht hoe de allergene werking van de eiwitten vermindert als ze degraderen. De leerstoelgroep van prof. Tiny van Boekel heeft modellen ontwikkeld die interessant zijn voor de voedingsindustrie die allergene componenten uit zijn levensmiddelen wil weghalen, maar waarschijnlijk nog interessanter voor klinische onderzoekers die voedselallergie bestuderen. 'Dat je allergisch kunt zijn voor kersen is oud nieuws', zegt Savelkoul. 'Maar over de stoffen in kersen waarvoor je allergisch kunt zijn was zo goed als niets bekend.'

FINANCIËLE PROBLEMEN

Het is niet duidelijk wat er in de toekomst met het Allergieconsortium zal gebeuren. Het consortium heeft problemen met de financiering en de inbedding. Die worden veroorzaakt door het interdisciplinaire karakter van het consortium. De medewerkers vallen onder verschillende kenniseenheden, en daardoor is het vaak niet duidelijk welke kenniseenheid waarvoor moet betalen. Daarover, en over de toekomst van het consortium, gaat het *position paper* dat het consortium heeft aangeboden aan de concernraad van Wageningen UR. Voor het overige heeft het Allergieconsortium geen reden tot klagen. De Wageningers publiceerden tot dusver een kleine dertig artikelen in *peer reviewed* tijdschriften, het consortium participeert in Europese projecten als Europrevail, en er zijn contacten met bedrijven als Unilever en DSM.

Er is belangstelling voor het werk van het consortium, merkt Savelkoul. 'Voedingsbedrijven hebben niet zoveel met allergenen in hun producten, ook al moeten ze die nu op labels vermelden', zegt Savelkoul. 'Maar als je met ze praat over hypoallergene producten, of over levensmiddelen die het immuunsysteem op zo'n manier veranderen dat ze juist allergische reacties voorkomen, dan zie je wel degelijk interesse.' ◀

‘Als je muizen met pinda-allergie ook onze stoffen geeft, blijft de dodelijke shock uit’

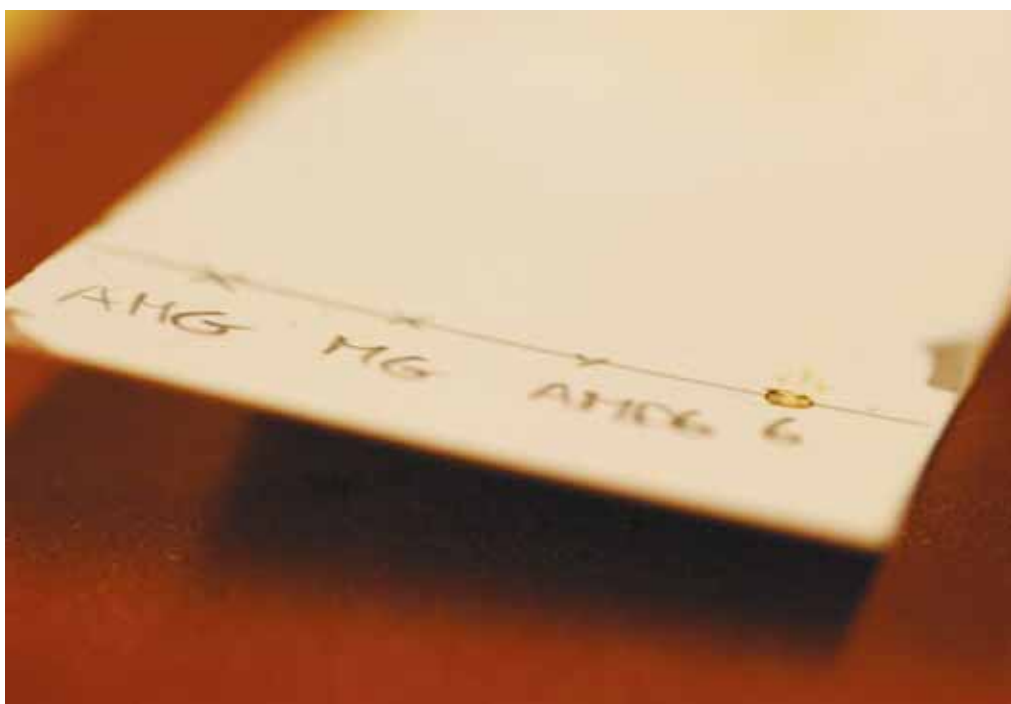
IN BEEELD

foto's GUY ACKERMANS, tekst YVONNE DE HILSTER

Zomaar een dag op het lab. Marloes Schurink en Annemarie Huijbrechts delen een kamer bij het Laboratorium voor Organische Chemie. Marloes werkt aan het enzym aldolase, dat mogelijk kan helpen bij het vinden van een biologische bouwsteen voor medicijnen. Haar kamergenoot modificeert zetmeel om te proberen

daar andere stoffen mee te omkapselen, zodat ze een enzym beschermen totdat het de gewenste plek heeft bereikt. 'Ik maak NMR-buisjes schoon, waarin je op chemische termen kun analyseren, en tref voorbereidingen voor monsters.' Annemarie, die aio is, vindt haar werk leuk, maar noemt het lab wel wat

verouderd. 'Niet alle apparatuur is even nauwkeurig meer.' Over het feit dat ze haar werkkamer moet delen is ze erg tevreden. 'Met een kamergenoot kun je fijn discussiëren en dat heb je nodig in dit vakgebied', zegt ze. 'En samen koffie drinken hoort er ook bij', vult Marloes aan.

OUDE KOEIEN

UIT DE ARCHIEVEN VAN WAGENINGEN UR

door GERT VAN MAANEN

Het ‘ruime, moderne en voortreffelijk uitgeruste’ gebouw van voormalig DLO-instituut IMAG wekte in de jaren zestig afgunst bij Wageningse hoogleraren. / foto historisch archief Wageningen UR

JALOERS OP ‘VOORGETROKKEN’ INSTITUTEN

Ze zijn bijna tien jaar bij elkaar, en het huwelijk is min of meer gelukkig. Maar de relatie tussen de Landbouwhogeschool – later Wageningen Universiteit – en de instituten voor Landbouwkundig Onderzoek – later DLO – is niet altijd even warm geweest. Begin jaren zestig was er zelfs sprake van onverholen afgunst. ‘De Mansholtlaan, waaraan een groot deel van de nieuwe instituten waren gebouwd, werd spottend het Miljoenenlaantje genoemd.’

Na de oorlog schieten de instituten voor landbouwkundig onderzoek dankzij de Marshallhulp en de inspanningen van landbouwminister Mansholt als paddenstoelen uit de grond. Een explosieve groei die een praktisch probleem met zich meebrengt. De vraag naar landbouwkundige onderzoekers neemt toe en aan de LH maken mensen zich zorgen: is de hogeschool door de gebrekkige aandacht voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek wel in staat voldoende goede onderzoekers op te leiden? Het probleem wordt onder de aandacht gebracht bij landbouwminister Marijnen, die daarop de Commissie Fundamenteel Onderzoek in de Landbouw (FOL) opricht, onder voorzitterschap van de Utrechtse

plantkundige Koningsberger. Die maakt in een briefwisseling meteen duidelijk wat hij als het belangrijkste vraagstuk ziet: ‘Met grote voortvarendheid is een aantal onderzoeksinstituten in het leven geroepen die jaarlijks over een zeer aanzienlijk bedrag kunnen beschikken en waaraan in toenemende mate fundamenteel onderzoek wordt bedreven. Deze instellingen zijn thans zo krachtig uitgegroeid, dat de vraag rijst of onze enige nationale Landbouwhogeschool zich wel in een hieraan evenredige mate heeft kunnen ontwikkelen.’ In het rapport dat de commissie begin 1961 uitbrengt wordt deze vraag met een duidelijk ‘nee’ beantwoord. De landbouwhogeschool is volgens het rapport ‘wat behuizing, personeelsbezetting en outillage betreft veelal ver achter gebleven’. ‘Dit wordt des te pijnlijker gevoeld, omdat in en om Wageningen tal van ruime, moderne en voortreffelijk uitgeruste gebouwen zijn verrezen waarin instituten voor landbouwkundig onderzoek zijn gehuisvest.’ Een vergelijking van de begrotingscijfers van de LH en de instituten toont volgens de commissie aan dat de verhouding ‘verre van optimaal is’. De twintig instituten krijgen een ‘zes maal zo groot gemiddeld crediet’ als de vijftig afdelingen van de

LH. Als alleen de landbouwkundige vakgebieden worden vergeleken is ‘de materiële researchcapaciteit van de instituten minstens een factor tien groter’. Een verhouding die de commissie ‘niet verantwoord’ acht. En passant wordt ook gesignaleerd dat de vergelijking van salarissen vrijwel altijd in het voordeel van de instituten uitvalt. In kringen van de LH heerste onvrede en afgunst over de ongelijke situatie, erkent ook emeritushoogleraar bodemscheikunde prof. G.J. Bolt, destijds secretaris van de commissie Koningsberger. ‘De Mansholtlaan, waaraan een groot deel van de nieuwe instituten waren gebouwd, werd spottend het Miljoenenlaantje genoemd.’ De aanbevelingen van de commissie hebben volgens hem duidelijk effect gehad op de verdieping en verbreding van het onderzoek van de hogeschool, en later de universiteit. Het heeft de weg gebaand voor fundamentele leerstoelen als Biochemie en voor niet-landbouwkundige disciplines als Levensmiddelentechnologie, Meteorologie en Voorlichtingskunde. Echt ten koste van de instituten ging deze verschuiving niet. Bolt: ‘In die dagen was geld geen probleem. Het evenwicht werd gewoon hersteld door de LH voortaan meer budget te geven.’

WERKPLEK

HERMAN VERMEER EN IDO ALFERINK

EEN FRISSE VARKENSSTAL

Onderzoeker Herman Vermeer van de Animal Science Group (ASG) in Lelystad werkt één dag in de week in de zogenaamde Comfort Class-stal in Raalte. Varkens krijgen daar alles wat hun hartje begeert, en ASG onderzoekt voor LTO, de Dierenbescherming en LNV wat het effect is van deze VIP-behandeling op het gedrag van de dieren. Ook kijken de onderzoekers hoe ze de luxueuze stal zo rendabel mogelijk kunnen maken. ‘We onderzoeken hoe de varkens gebruik maken van de ruimte en de voorzieningen’, zegt Vermeer. ‘Omdat het sociale dieren zijn, hebben ze bijvoorbeeld ook de mogelijkheid samen te eten. Wij kijken hoeveel eetplaatsen daarvoor nodig zijn.’ Degene die zich dagelijks om de varkens bekommert is collega Ido Alferink, al achtentwintig jaar diervoorzorg in het Raaltense praktijkcentrum. ‘Ik vind het een

heel gunstige ontwikkeling’, zegt hij. ‘Het is beter voor de varkens en ook voor de verzorger. Het is een hele frisse, lichte stal. En de dieren zijn echt bezig.’ De varkens hebben niet alleen speelgoed, er zijn ook speciale ‘wroetapparaten’. Door aan een wiel te draaien met hun neus kunnen de dieren iets lekkers tevoorschijn toveren. Zo wordt voldaan aan de natuurlijke behoefte van een varken om te wroeten. En dat voorkomt dat ze elkaar uit verveling gaan bijten. ‘Varkens die niet voldoende ruimte en verrijkingsmateriaal hebben, gaan bijvoorbeeld in de staarten bijten’, zegt Vermeer. ‘Bij ons worden de staarten niet gecoupeerd. Als het ons lukt de varkens straks met een mooie krul in de staart naar de slacht te brengen, hebben we het goed gedaan.’ / Koen Moons

foto Guy Ackermans

M.I.

De raad van bestuur houdt dit jaar de Financiële Ondersteuning Studenten (FOS) tegen het licht. Als studenten door bestuurswerk of topsport vertraging oplopen, kunnen ze een beroep doen op deze regeling. Vooruitlopend op mogelijke wijzigingen hield de studentenraad op dinsdag 13 februari een debat over het onderwerp. Wat vinden de betrokkenen?

BEZUINIGEN OP FINANCIËLE STEUN STUDENTEN?

door YVONNE DE HILSTER

‘De actieve studenten maken Wageningen tot wat het is’

Sabine van Ruijven, student en bestuurslid van studentenvereniging KSV St. Franciscus Xaverius

‘We zijn hartstikke blij met de FOS. De regeling helpt mensen om zich naast hun studie te ontwikkelen. En voor ons is het toereikend. Afgelopen jaar zijn we wel iets gekort. Enkele commissies kregen voor een of twee personen geen FOS meer. De rest moet dan harder werken. Dan zie je wel dat de kwaliteit iets daalt. Ik ben bang voor bezuinigingen. Ik hoop vooral dat ze de prioriteiten op de juiste plek leggen, zeker als je weet dat bijna de helft van de Wageningse studenten lid is van een vereniging. Dat er zoveel actieve studenten zijn maakt Wageningen tot wat het is. De universiteit vindt bestuurswerk ook een toegevoegde waarde voor studenten. Een kleine universiteit moet zuinig zijn op haar studenten.

De studentenraad moet veel te zeggen hebben over de regeling. Zij hebben zicht op het studentenleven en zijn onze vertegenwoordigers. En de rector moet ook voor ons open staan.

Met minder FOS weet ik nog niet of ik een jaar voltijds bestuur had willen doen. Net als andere studenten zit ik al krap.’

Anne van Zon, student en bestuurslid van Integrand Wageningen

‘De universiteit bezuinigt op alles. Wij hebben dit jaar ook minder FOS toegekend gekregen. Als dit doorzet zullen minder studenten bereid zijn een bestuursfunctie te vervullen. Het is nog niet duidelijk hoeveel maanden ik krijg. Ik hoop zes maanden; dat zou ook reëel zijn. We draaien twee halve dagen kantoor-dienst voor de studentenbemiddeling, hebben 's avonds verplichtingen, en moeten daarnaast ook onze eigen bestuurstaken doen. Je bent al gauw twee hele dagen kwijt, en dan doe je hier en daar ook nog eens een uurtje. Dan houd je snel minder tijd over voor je studie. Als ik niks vergoed had gekregen, weet ik nog niet of ik het had gedaan. Bestuurswerk is een leuke uitdaging. De FOS helpt om het te gaan doen.

Uit het contact met andere afdelingen van Integrand in het land blijkt dat er steden zijn waar studenten meer FOS toegekend krijgen voor hun uren bestuurswerk. Ik verwacht wel veranderingen, maar ik vraag me af of we er blij mee zullen zijn.’

‘Zonder vergoeding weet ik nog niet of ik het had gedaan’

‘Topsporters zijn toch een mooi visitekaartje voor de universiteit’

Rieneke Terink, student en zwemkampioen

‘Ik vind het heel fijn dat de topsportregeling überhaupt bestaat. Zonder extra financiën zou ik almaar meer schulden krijgen, omdat ik wil sporten én studeren. Voor een baantje ernaast heb ik geen tijd. Door de regeling krijg ik na mijn vijf jaar studiefinanciering als het ware nog een jaar extra. In praktijk is dat echter niet genoeg om geen schulden op te lopen. De studiefinanciering is eigenlijk al te laag, want je moet er echt wel naast werken om rond te kunnen komen, en de FOS is niet hoger. Daarnaast verwacht ik dat de studie-uitloop van een topsporter meer is dan een jaar, dus eigenlijk is het te weinig. Maar goed. Alle beetjes helpen, hoewel de ondersteuning dus best mag worden uitgebreid. Het is toch ook een mooi visitekaartje voor de universiteit dat er topsporters studeren? Kunnen ze de studenten niet sponsoren? Door prestaties te belonen bijvoorbeeld? De universiteit zou ook meer zelfstudie toe kunnen staan. Als ik vakken op zelfstudie had mogen doen, had ik minder vertraging opgelopen. En dan had ik ook minder collegegeld hoeven betalen.’

Evan Spruijt, student en voorzitter van volleybalvereniging WaHo

‘Bij mijn eerste bestuursfunctie bij studievereniging Alchimica was de FOS net dát duwtje dat ik nodig had. Bij mijn bestuursjaar bij WaHo speelde dat veel minder. WaHo heeft vijf bestuursleden nodig om ruim honderd leden competitie te kunnen laten spelen. Zonder ondersteuning hadden we er één of twee, en zouden onze leden niet meer zo intensief kunnen volleyballen als nu. De huidige regeling lijkt me prima. Studenten hebben een compensatie nodig voor de studievertraging die ze oplopen als ze actief worden bij een vereniging. Meer examenmogelijkheden bieden helpt niet, omdat het ontbreekt aan tijd om vakken te volgen en te leren. Studiepunten geven voor de ervaring die je opdoet zou de kwaliteit van je studie kunnen schaden.

Bezuinigingen op de FOS maken Wageningen als studentenstad minder aantrekkelijk. Studie-, studenten- en sportverenigingen bepalen immers tijdens voorlichtingsdagen, meeloopdagen en de AID groten-deels het beeld van Wageningen. Ondertussen worden studenten steeds meer gemotiveerd om te presteren. Bezuinigen op de FOS zorgen dat studenten er steeds minder voor kiezen actief te worden binnen een vereniging. In studentensteden als Enschede en Groningen met een ruime ondersteuning merk je dat dit zorgt voor actieve studenten en een actievriendelijke en leukere studentenstad en universiteit. De universiteit kan beter goed zoeken naar andere bezuinigingen, want hiermee blijft ze in haar eigen been.’

‘Met bezuinigingen bijt de universiteit in haar eigen been’

‘Het uitgebreide verenigingsleven bevordert het welbevinden van studenten’

Frans Zoon, decaan Wageningen Universiteit

‘De FOS is voor verenigingen heel belangrijk. Er zijn zes- tot zevenhonderd aanvragen per jaar, voor een maand tot een jaar ondersteuning per persoon. Sommige clubjes kunnen niet draaien zonder vergoeding omdat ze dan de mensen niet vinden. Het uitgebreide verenigingsleven bevordert het welbevinden van studenten en trekt mensen naar Wageningen. Onze voorzieningen zijn relatief goed, zo blijkt ook uit de contacten die ik met decanen in het land heb. Of de FOS omlaag kan is moeilijk te beoordelen. Als je meer werk doet dan er vergoeding tegenover staat moet je als student prioriteiten gaan stellen, en niet iedereen is daar even goed in.

De topsportbeurs is voor een enkeling misschien niet goed genoeg. De vakkenkeuze is hier vrij flexibel, en op zich is het maximum van een jaar extra studiefinanciering redelijk fors. Maar sommige topsporters lopen tegen de grenzen van hun dag-indeling aan. Met een nog betere regeling zou de universiteit zich wel meer kunnen profileren. Bestuurswerk is goed voor je ontwikkeling, ongeacht de compensatie. Voor het idee om studiepunten te geven voor bestuurswerk valt wel wat te zeggen. Misschien is het voor de kleine aanvragen wel interessant, of met een maximum van zes studiepunten, gelijk aan een maand. De administratie die hiermee gepaard gaat moet wel binnen de perken blijven. Als we de procedures niet lichter maken lopen we vast.’

POST V.O. REDACTIE

POST is de brievenrubriek van Resource, bestemd voor reacties van lezers. Brieven kunnen worden gericht aan resource@cereales.nl of aan Resource, rubriek Post, Postbus 357, 6700 AJ Wageningen.

‘Niet wachten op de kunstmatige bladeren van Van Amerongen’

ENERGIETRANSITIE

‘Op zijn minst zal het nog wel een kwart eeuw duren voordat we fotosynthese in kunstmatige bladeren op grote schaal kunnen kopiëren’, aldus de nieuwe hoogleraar Biofysica Herbert van Amerongen in Resource 20 van 8 februari (pagina 9). Hoe zinvol zijn onderzoek ook is, daar kunnen we maar beter niet op wachten. We moeten nu beginnen met het drastisch terugdringen van ons verbruik van fossiele brandstoffen, anders komt de economische en ecologische rampspoed ons tegemoet.

Allereerst vanwege de verstoring van het klimaat op aarde door de verbranding van fossiele brandstoffen. Ten tweede zal de wereldwijde productie van aardolie in het komende decennium waarschijnlijk haar piek bereiken en daarna gaan afnemen. Ten derde zijn de Nederlandse aardgasvoorraden tegen 2030 vrijwel uitgeput. Er is maar een handjevol landen dat de daarmee gepaard gaande daling in productie op kan vangen. Gelukkig is de onderschatting van de problematiek door Van Amerongen vrijwel even groot als zijn onderschatting van de mogelijke oplossingen. In het artikel wordt aangedragen dat het enige reële alternatief kernenergie is, wat twee zinnen later in hetzelfde artikel wordt tegengesproken. Dit is een sterk vertekende weergave van de feiten. Er valt nog tientallen procenten aan energie te besparen door toepassing van slimme technologieën en dwingend overheidsbeleid. Een prachtvoorbeeld op dit gebied is de energieproducerende kas waar Wageningen UR in haar onderzoek een substantiële bijdrage aan levert. De toepassing van duurzame energie is een mooie tweede, en dan moeten we niet alleen denken aan ons eigen landje. Bijvoorbeeld het verbouwen van biomassa voor energie op grote schaal in Azië, Afrika en Zuid Amerika, getoetst aan de duurzaamheidcriteria die worden ontwikkeld door onder meer de Nederlandse overheid, kunnen een enorme bijdrage leveren. Een bosareaal van negenhonderd bij negenhonderd kilometer, twee procent van het huidige wereldbosareaal, is voldoende om de gehele energiestroom van Rotterdam te vervangen. Behalve biomassa kunnen we ook denken aan windenergie in eigen land, zonnespiegelcentrales in Zuid-Europa en Noord-Afrika en de dunne-film zonnecellen. Kortom, we moeten af van het idee dat er geen oplossingen zijn en keihard aan de slag om ons verbruik van fossiele brandstoffen terug te dringen.

Rembrandt Koppelaar, student vrije bachelor aan Wageningen Universiteit, voorzitter van de stichting Peak Oil Nederland

NIEUWE GEZICHTEN

Met Gerda Verburg (CDA) en Ronald Plasterk (PvdA) ziet Wageningen UR zich bij de voor haar belangrijke ministeries LNV en OCW, geconfronteerd met twee primeurs. Kamerlid Verburg wordt de eerste vrouwelijke landbouwminister en Plasterk (PvdA) de eerste bèta die het tot minister van onderwijs en wetenschappen schopt. Terwijl Wageningen Plasterk nog kennen van een klein relletje – hij liet zich in 2002 laagdunkend uit over de ‘boeren-universiteit’ en was toen prompt niet meer welkom als redenaar op de dies – is Verburg de grote onbekende. Ze komt uit een groot gezin van melkveehouders, maar daar houdt de band met Wageningen op. Dat zal wennen worden na Cees

Veerman, de bouwmeester van Wageningen UR. Verburg staat bekend als een volhoudster – marathonlopen is één van haar hobby’s – die loyaal is aan de partij en ingezette beleidlijnen. Toch kan ze bij tijd en wijlen ook heel principieel kan zijn. Zo behoorde ze tot de minderheid in haar fractie die voor het homohuwelijk stemde. De benoeming van Volkskrantcolumnist en Spinozawinnaar Ronald Plasterk belooft in ieder geval leven in de brouwerij. Het kan haast niet anders of hij zal worden achtervolgd met de talrijke ideeën en kritiekpunten over het wetenschapsbeleid die hij in zijn columns heeft opgeschreven. Gezien de in het regeerakkoord vast-

gelegde extra investeringen in het hoger onderwijs hoeft Plasterk echter niet te vrezen voor heftige confrontaties met het veld waaruit hij zelf afkomstig is. In het regeerakkoord is afgesproken dat het Innovatieplatform blijft bestaan. Plasterk was er nooit een fan van. Innovatie vraagt volgens één van zijn columns immers niet om een laffe vergaderclub, maar om een kleine denktank zonder achterban die snel tot actie overgaat. ‘Anders kun je het beter opheffen en het geld aan de vmbo-scholen geven.’ Nu is de kersverse minister het dus aan zijn stand verplicht om de daad bij het woord te voegen en het platform daadkrachtiger te maken. / Gert van Maanen

HR

Henk van Ruitenbeek

DE HOOGE DE WERELD

Wie kent Victoria Koblenko niet? Victoria de megaster van Goede Tijden, Slechte Tijden. Het lievelingsprogramma van Zalm en, na Lingo, van Balkenende, want ook hun leuze is dat na het zoet het zuur komt en omgekeerd. Victoria de ambassadrice van De Derde Kamer. De Derde Kamer die net als Rudy Rabbinge adviseert over ontwikkelingssamenwerking. Victoria de Leidse studente politicologie. De vrouw die Nederland weer gidsland wil maken om de armoede in de wereld te bestrijden. Deze koningin van de soap heeft in hotel

De Wereld het bed gedeeld met vier buitenlandse parlementariërs van De Derde Kamer. Schoenen en kleren bleven weliswaar aan, maar de publiciteit heeft ons geen windeieren gelegd. Wageningen staat door deze gekuiste Yoko Ono-act weer helemaal op de wereldkaart. Daarom behoeft het geen verwondering te wekken dat, direct nadat Victoria het wereldse hotelbed had verlaten, twee Japanse bedrijven de weg naar Food Valley wisten te vinden. De Japanners komen naar Wageningen. Want ook Japanners zijn dol op onze Victoria. En dat is goed

nieuws. Door de komst van de multinationals komt er weer goed betaald werk in Wageningen en gaan we de wereldstandaard zetten voor de vernieuwing van de levensmiddelen, de voedingswaren en de bloemen. Sterker nog, dankzij Victoria en natuurlijk ook een beetje door Theo Meijer, de burgemeester van Food Valley, worden de sushi en de rijstwijn nog lekkerder. En dat is nog niet alles. Wij van Food Valley worden het innovatievoorbeeld voor duurzame producten. Wat dat precies is weet nog bijna niemand, maar dat komt nog wel. / Kees de Hoog

Students learn
by playing the
Patent Game

CROCUS BREAK

Resource takes a break next week. The next edition will appear on 1 March.

WHAT’S ON

Thursday 15 February
20.30 / Harvest Time, Russian film, see www.movie-w.nl
22.00 / ESN launch party at KSV, featuring live band Liever zonder haar and International Club DJs.
22.00 / Undercover party at SSR-W with house band De Lekke Band.
22.00 / Carnival and karaoke party in Annie's.
23.00 / Live surf music in Unitas with The Phantom Four and Killer Bananazz.

Friday 16 February
20.30 / Harvest Time, Russian tragi-comedy. See www.movie-w.nl
22.00 / 100% Salsa Party at the International Club.
22.30 / 30+ disco in Loburg.

Saturday 17 February
20.30 / Carnival party in WICC.
21.00 / Chinese Spring Festival at University Sports Centre De Bongerd. Live dramas, hot games, big prizes.
23.00 / The Beyond at Unitas.
24.00 / ISOW party at the International Club.

Monday 19 February
20.00 / Calefax reed quintet play classical music in the Aula.
21.00 / Rose Monday in WICC.

Tuesday 20 February
20.30 / Raphael Duo play music accompanied by photos inspired by the Waddenzee.
20.30 / Boerenbal, carnival celebration, WICC.

Friday 23 February
20.30 / Oriental Jazz Band perform in Junushoff.

Saturday 24 February
15.00 / Punk takes over Unitas.
21.30 / Trash Hombres, live band in Café Tuck.
22.00 / Dance 30+ in De Wilde Wereld.
24.00 / Brazilian Carnival at the International Club.

Sunday 25 February
16.00 / Soul Party at International Club. Soul food served at 18.00.
20.30 / Brokeback Mountain, US cowboy film, see www.movie-w.nl.

ERRATUM

In the article No SMS language in mails PLS, in Resource #19, it is stated that Ralf Hartemink provided the information requested by the student in SMS language. In fact, because of the inappropriate language use, he did not reply to the e-mail.

STUDENTS PLAY BOSS FOR A DAY IN PATENT GAME

A group of PhD and MSc students sat down to tackle the case of the imaginary company Fresh Pack last Wednesday, 7 February. The Student Enterprise Centre, StOC, used the example of an innovative firm in the food packaging sector in its Patent Game, in an interactive learning-by-doing session to teach how the patent system works.

After a short introduction to the world of patents, the game got underway. The participants were split into teams and as CEOs they took up the challenge of deciding how the company could best introduce new packaging concepts, during the five phases of the innovation process: idea – concept – prototype – production preparation – introduction on the market.

Peter van Dongen, of the Netherlands Patent Office, explained that the key to the game is not *which* ideas, but *how* new ideas are developed. In the case of Fresh Pack, existing patents turned out to be more important than developing new ones. The team that chose the most efficient solutions were the winners.

During drinks afterwards, the students had the opportunity to ask more

Students puzzle out the world of patents by playing the Patent Game. From left to right: PhD student Eva Castro-Prada, MSc students Floris van Leeuwen, Frank Derksen and David Borgman. / photo StOC

questions about how the patenting system works. The dissatisfaction of a Spanish participant, Eva Castro-Prada, about innovation in the Netherlands was rewarded with an interesting opportunity: she was invited to attend a presentation that the Patent Office will give for the

Prime Minister, Jan Peter Balkenende, in his role as chair of the Innovation Platform. / SvO

See www.octrooicentrum.nl or www.espacenet.com for more information on patents.

FOOD SOVEREIGNTY EXAMINED

The capacity of people to choose themselves how they produce and consumer food: a possible definition of ‘food sovereignty’, and the central idea in a new INREF research programme launched this week.

The programme kicked off this week with a series of workshops. Twelve PhD students will work in three teams over the next few years. Each team consists of a plant breeder, a food technologist, a nutritionist and a social scientist.

In India one of the teams will look at local production and processing of the mung

bean, in West Africa the cowpea and in Ecuador the lupine. These are all legumes that are cultivated and processed in different ways. The idea is that using local technology to produce and process the crops is important for local food sovereignty.

The production and processing take place within local networks that are located in a particular region. Local production differs in this way from international production chains, where production – in the south – is often separated from the consumption – in the west. The PhD students will research how the local food networks

work and whether they can contribute to improved nutrition and food sovereignty.

Professor Tiny van Boekel of the Product Design and Quality Management Group is leading the programme which has been named ‘Tailoring Food Sciences to Endogenous Patterns of Local Food Supply for Future Nutrition’ (Telfun). Professor Guido Ruivenkamp is also participating in the project. He works within the new social sciences institute Critical Technology Construction in Wageningen. The Human Nutrition, Microbiology and Crop Breeding groups are involved in the programme. / JT

WAGENINGEN ALUMNI IN THIRD CHAMBER

The Third Chamber for 2007 was officially inaugurated last Saturday, 10 February. Three former Wageningen UR students from Benin, Burkina Faso and Iran will serve in this think-tank on development cooperation. The start of this year’s session took place in Wageningen.

The Third Chamber consists of citizens who are committed to issues concerning poverty and globalisation. Working in groups, they come up with proposals for improving international cooperation, and they present these at the end of the year

to the Dutch parliament.

Of the 150 members of the think-tank, 30 come from outside the Netherlands. The southern members came to Wageningen ahead of the rest on Thursday 8 February to meet each other for the first time.

Wageningen UR organised a programme in the morning at the WICC with lectures and workshops on projects in Asia, Africa and Latin America, and in the afternoon there was an excursion to the Blauwe Kamer nature reserve, which lay under a blanket of snow.

Wageningen UR is represented among the foreign delegates. PhD student Latifou Idrissou Aboubacary from Benin and MSc graduates Oblé Neya from Burkina Faso and Mazdak Sadat Mirramezani from Iran will give feedback on suggestions for proposals during the coming year. In addition, Fannie de Boer, a teacher at Wageningen International, and Maja Slingerland, a senior university lecturer at the Crop and Weed Ecology Group, are members of a panel of experts that, on request, will advise the members of the Third Chamber on their proposals. / LH

SNAPPED

WHO?
Pradita Shakya, from Nepal studying Environmental Sciences, at the photocopier, Tuesday night in the Leeuwenborch.

WHY ARE YOU HERE?
'For the debate on compensation for board membership, the FOS. I'm with the ISP. All organisations will suffer if the university decides to cut the budget.'

WHAT DID YOU COPY?
'My CV. On Monday I have a job interview with Shell, my first real job interview. I had interviews in the US during my studies, but for university positions.'

WHY THIS JOB?
'It's an internship and good for my career as it's related to my thesis on industrial transformation. Wish me luck.' / YdH

RECTOR AGAINST 'HEAVY CUTS' IN FINANCIAL SUPPORT

The Student Council organised a debate on Tuesday 13 February to find out what students think of the Financial Support for Students (FOS). A wide cross-section of the student clubs and associations in Wageningen was present in the big lecture hall in the Leeuwenborch, afraid that their activities will be hit by budget cuts. The rector, Professor Martin Kropff expressed his appreciation of active students, but confined himself to saying that there will not be 'heavy cuts'.

The rector's main reason for attending was to listen to the students' opinions. He also explained why the Executive Board is looking at the current regulation. 'The students in Wageningen are very active, and it is important to have other activities in addition to your study,' said Kropff. 'But the FOS arrangement is part of our

overhead costs. When we made 25 percent cuts in these last year, we did not touch the FOS. Our policy is to look at quality, whether there is demand for something, and its efficiency. It might be possible to arrange the FOS differently,' he added, suggesting that clubs might go in search of sponsors. Kropff also indicated that the grants given in compensation for board membership involve a lot of money: half a million euros out of the 22 million education budget.

Then it was the turn of the students. It is difficult for international students to occupy board positions because of the study delays incurred. Edwin Zea Escamilla from the ISOW: 'We also work for the university, but it's difficult for international students to run up delays. You're doomed if you have a grant.' The FOS is

also of little value for international students from outside the European Union, he stated. 'Their tuition fees are much higher than those of the other students. A bit of FOS is peanuts.' Students who have to stay longer incur extra costs for extending their residence permit.

In view of possible cuts, the Student Council proposed a number of alternatives. Reactions varied to the idea of getting study points instead of FOS. It might be an option for smaller amounts. The idea of offering more exam opportunities was dismissed. 'The problem is that my other activities mean I can't go to lectures,' commented one person. Speaking on behalf of the Student Council, Amrish Baidjoe concluded that the students reject any form of cuts. 'We

are going to stand up for the students,' he made clear. Kropff promised that he would convey the comments made during the discussion to his colleagues on the Executive Board.

As the evening closed, Kropff was unable to confirm that cuts would not happen, however. 'We have to remain critical and we are talking about a substantial budget.' He repeated that he will look into whether the regulation can be adjusted to enable international students to become more involved, and whether VHL Wageningen students can be included. He was not prepared to say whether an extension of the arrangements for these groups would have to come out of the current budget or whether extra money might be used. / YdH

'HORSEMEAT SNACK FIGURES USED TO SHOCK'

Last week shock-horror stories reached the national and international media that one-third of all Dutch meat snacks contain horsemeat. The source of the commotion was a survey by Wageningen University students for Wakker Dier, an activist group against factory farming. The students themselves don't really understand what all the fuss is about: 'I'd rather eat horsemeat than other sorts of meat.'

According to Wakker Dier, many people regard horses as household pets and therefore do not want to eat their meat. Nevertheless people sometimes consume horsemeat unknowingly in deep-fried snacks. In search of clarity, Wakker Dier commissioned a group of Wageningen students to research the matter. They examined the ingredients listed on the packaging of 286 types of meat snacks. Horsemeat was listed as an ingredient in 32 percent of the snacks.

Wakker Dier published the figures last week and now has a test on its website, 'check je snack', where you can check out which brands to avoid if you don't want to eat horse.

Raymond Gemen, who is studying Nutrition and Health, carried out the research with three other students and is not shocked by the results. 'On the contrary, I was reassured,' he says. 'The Dutch consumption of horsemeat has gone down. Fifteen years ago we ate 1.4 kilos per person each year, and now that figure is only 0.6 kilos. Wakker Dier is using our figures to shock people a bit. We don't see the problem ourselves. Horses generally have a better life than pigs and cattle, and their meat is healthier. It is much leaner and it contains lots of iron. The other students agree with me.'

There's a one-in-three chance that these frikandellen contain horsemeat. / photo GA

Wakker Dier says it is not against eating horsemeat on principle. 'What we want is honest information about where the meat comes from,' says spokeswoman Xandra Assenbergs. 'It's part of our task to educate the public on these matters and

to make things clear for the consumer. We'd been receiving questions on horsemeat for years, and were not able to give good answers. That's why we commissioned the research.' / KM

ON THE WAY TO MILDER COFFEE

A Wageningen PhD student has discovered one of the substances responsible for making coffee brown. 'There are lots more similar compounds,' says Koen Bekedam of the Food Chemistry Group. 'This happened to be the first we could isolate.' Green unroasted coffee beans contain a protein with side chains of the sugar arabino-galactane, says Bekedam. 'This is arabino-galactane-protein. When the coffee is roasted a cascade of reactions takes place, in which sugars react with proteins, leading to the creation of the AGP melanoidin complex.' Melanoidins are brown coloured molecules that are also in chocolate and fried meat. Because they are important for the colour and taste of products, food technologists focus a lot of their research on the reactions in which melanoidins are produced. Bekedam hopes to be able to influence the taste of coffee as well as the colour. 'If you keep coffee hot for too long the compounds react further and the coffee becomes bitter. Maybe our research will lead to a milder coffee. / WK

ETHIOPIA MARATHON

Alex van der Meer, a lecturer in Forest and Nature Management at Van Hall Larenstein, is running for a good cause. A Spanish graduate of Wageningen University, Van der Meer is pinning his hopes on being among the first ten to cross the finishing line in the Rotterdam marathon. He's currently training ten hours a week and has decided to combine his athletic activity with collecting money from sponsors for an orphanage in Ethiopia, a country known for its long-distance runners. If you want to contribute a few euros based on his km/hour average, send a mail to Alex.vandermeer@wur.nl. /JT

Er is rumoer ontstaan rond het bezoek van de Belgische kroonprins Filip aan Oostkamp. Hij had het Vlaamse dorpje uitgekozen voor een romantische Valentijnslunch met zijn vrouw Mathilde. Toen lokale boeren hoorden dat zij vanwege het bezoek geen mest mochten uitrijden, ontstaken ze in woede. Het bleek echter een misverstand. De prins heeft niets tegen landelijke luchtjes en bovendien gold er tot 15 februari in heel Vlaanderen een uitrijverbod voor vloeibare mest.

De laatste weken wordt er in Duitsland opmerkelijk veel reclame gemaakt voor groente en fruit. De landelijke gezondheidsdienst (BZgA) gebruikt de kreet ‘past op elke komkommer’ om te benadrukken dat de grootte van het geslachtsdeel geen reden is om het zonder condoom te doen. Wij zijn vooral gecharmeerd van de wortel met rubberjasje; ‘Gegen Kurzsichtigkeit’.

MANNEN EN MODELLEN

‘Eej, heb je nog geneukt dit weekend?’ Par-don?
Hmm, zo te zien had hij het niet tegen mij. Ik zit in de auto op weg naar een fotoshoot samen met twee mannelijke collega’s. ‘Ik had vrijdag toch een lekker chickie gescoord,’ zegt de een. Oké. De laatste kip die ik gescoord heb, lag ’s avonds heerlijk gebraden op mijn bord. Zou dat ‘chickie’ weten dat er zo over haar gepraat wordt? Vast wel. Ze kiest er tenslotte zelf voor. Zwijgend en steeds harder stuur ik de auto door het hoge noorden. De hint komt helaas niet aan. ‘Heb jij nog seks gehad?’, wordt er aan me gevraagd. Wat denk je zelf, als mijn relatie net verbroken is? De mannen snappen het niet. Van vrijblijvende seks moet je genieten tot je dertigste, zeggen ze. Dat ze zelf duidelijk gekweld worden door bindingsangst, daar begin ik maar niet over. Tijd voor de fotoshoot. Ik word in een steriel witte overall geholpen, compleet met muts. Midden in het bos word ik gedumpte. Het lijkt net een slechte sciencefictionfilm. Geen fiction, wel science. Forensic sciences, om precies te zijn, een nieuwe major hier op school. Ik bevind me op de plaats delict. Met een camera in mijn handen en een snotneus sta ik te koukleumen in de modder. Ook mijn twee mannelijke collega’s zijn verpakt in het wit. Daar gaat je mannelijkheid. Ik wacht. De fotograaf verplaatst wat takjes. Hij tuurt door zijn lens en kijkt dan weer op met een aarzelende blik. Opnieuw loopt hij de crime scene in, om te knoeien met het bewijs. Twee uur later wacht ik nog steeds. Mijn tenen zijn een klomp ijs. Dan verdwijnt de zon achter de wolken. De donkere lucht maakt het wat onheilspellend. ‘Nu!’ Ik doe net alsof ik bewijsstuk nummer zeven fotografeer. De fotograaf klikt ondertussen stug door. Tien minuten later is het gedaan. Was dat het nou? Model zijn is zó spectaculair. Niet dus. Maar ik heb geluk. Model én man zijn is vast nog erger. / Lisanka van Scheijndel

HOUT VERHANDELEN IN SECOND LIFE

Studenten International Timber Trade van Van Hall Larenstein in Velp gaan voor hun studie een eigen onderneming opzetten. Niet in het echte leven, maar in Second Life, een virtuele wereld op internet. De pilot is bedoeld om te kijken hoe Second Life gebruikt kan worden in het onderwijs.

In een tweede leven op internet bij Second Life kun je niet alleen een stuk grond aanschaffen en er een huis bouwen, er wordt ook van alles verhandeld, reclame gemaakt en flink geld verdiend. Dit bracht Rob Warmenhoven, docent marketing op de hogeschool, op het idee om studenten als oefening een onderneming te laten opzetten in Second Life. ‘Derdejaars studenten International Timber Trade moeten normaal een businessplan schrijven en hun onderneming promoten op een website. Dat mogen ze nu ook in Second Life gaan doen. Ze kunnen bijvoorbeeld houten speeltoestellen gaan verkopen. Of ophaalbruggen, voor mensen die er een kasteel hebben.’ In principe kun je alles zelf maken, maar daar is heel wat tijd en technische kennis voor nodig. ‘Maar het is veel eenvoudiger spullen te kopen’, zegt Warmenhoven. ‘Je betaalt dan in Lindendollars, die je kunt kopen met echte Amerikaanse dollars.’ Warmenhoven zocht de afgelopen maanden in zijn tweede leven naar mogelijkheden voor het onderwijs. ‘Ik probeer powerpointpresentatie te laten zien, of zelfs colleges te geven. Een vriendin uit Engeland werkt er als deejay in een discotheek, maar draait gewoon thuis via *streaming audio* de muziek vanaf haar pc. Haar muziek en haar stem zijn op dat moment te horen in Second Life. Zo kun je natuurlijk

Het leslokaal van English Village in Second Life, waar Engelse les wordt gegeven. Je kunt het lokaal ook afhuren en er Powerpointpresentaties laten draaien.

ook college geven. Er zijn ook al klaslokalen waar Engelse les wordt gegeven. Het is allemaal nog experimenteel, maar je ziet allerlei scholen en universiteiten dingen uitproberen.’ Hij ziet ook mogelijkheden om de hogeschool te promoten bij potentiële studenten. ‘Ze zou bijvoorbeeld een eiland kunnen kopen en daar workshops landschapsinrichting geven.’ Het is nog niet duidelijk hoeveel studenten Timber Trade in de virtuele wereld aan de slag gaan. ‘Sommigen waren heel en-

thousiast’, aldus Warmenhoven. ‘Maar hun eigen computers bleken niet geschikt. Je hebt een snelle computer nodig met de juiste videokaart en een snelle internetverbinding. Daarnaast weet ik nog niet goed wat ik van ze kan verwachten. Het is niet zo eenvoudig om dingen te maken. Daar moeten we gaandeweg achterkomen. Maar het is belangrijk dat we dingen uitproberen. Als Second Life over een jaar of drie echt groot wordt, moeten we gewoon weten wat we er mee kunnen.’ / KM

RECLAME FIETST WAGENINGEN UR VOORBIJ

Hij zou alle studentensteden veroveren, de reclamefiets. Maar verder dan de Randstad is hij niet gekomen. Geen enkele adverteerder toonde interesse voor Leeuwarden, Wageningen of Velp.

Eind 2004 kwam RedStarMedia met het plan studenten gratis fietsen te lenen die waren voorzien van commerciële boodschappen aan bagagedrager, frame en

stuur. De adverteerder betaalt, was het idee. Eén fiets kost hen rond de 450 euro per jaar. Binnen zes weken tijd schreven meer dan duizend studenten uit heel Nederland zich in voor een fiets, waaronder vele Wageningers. Ook toonden verschillende bedrijven interesse. Maar in plaatsen met Wageningen UR-studenten laten adverteerders het tot nu toe afweten. Alleen

studenten in Amsterdam, Utrecht, Den Haag, Breda en Eindhoven fietsen tot hun afstuderen gratis rond. Volgens Bas Jansen, één van de bedenkers van het concept, is het daar een groot succes. ‘In totaal rijden daar circa driehonderd fietsen rond met reclame van hogescholen, makelaars, uitzendbureau’s en verzekeringskantoren. En de interesse blijft groeien.’ / LH

STUDENTEN MAKEN SAPJES IN EIGEN FABRIEK

Studenten van Van Hall Larenstein in Wageningen gaan samen met mbo-leerlingen gezonde sapjes op de markt brengen. Ze worden binnenkort geproduceerd in de nog op te zetten ‘leerfabriek’ in Ede.

Drie studenten van de opleiding Voedingsmiddelentechnologie in Wageningen werken sinds begin februari aan de ontwikke-

ling van een sapje dat in september in de leerfabriek gemaakt wordt. Mbo-leerlingen deden het voorbereidende marketingonderzoek. Twee VHL-studenten gaan het drankje ontwikkelen, een derde maakt een strategisch marketingplan. ‘Het wordt een gezond drankje op sabasis met iets wat extra energie geeft’, verkapt Maarten Niekus, de marketeer van het drietal. In een later stadium zullen meer studen-

ten van VHL bij de leerfabriek betrokken worden, onder andere om mbo’ers aan te sturen. ‘We willen zelfs kijken of we het een onderdeel van het curriculum kunnen maken’, zegt docent Jacques Molmans. De fabriekshal wordt de komende maanden bij PTC+ in Ede ingericht, met apparatuur die door het bedrijfsleven wordt aangeboden. Mbo-leerlingen op het gebied van elektrotechniek en werktuigbouwkun-

de voeren dit uit. In september moet de fabriek draaien en gaan de sapjes in de verkoop. De studenten willen de drank in eerste instantie slijten aan scholen in de omgeving van Ede. De initiatiefnemer, de stichting Werkenleren, begint hierna mogelijk andere leerfabrieken voor voeding elders in het land. / KM

De Erasmus Universiteit Rotterdam geeft het goede voorbeeld. Toekomstige werkgevers kunnen sinds kort op internet checken of hun kandidaat echt aan deze universiteit is afgestudeerd. Hiermee wordt de strijd ingezet tegen diploma-fraude. Maar het systeem is nog niet helemaal waterdicht. Wie de gegevens invoert van de Rotterdamse alumnus C.P. Veerman, geboren op 8 maart 1949, krijgt de koele mededeling: ‘Deze persoon komt niet voor in ons systeem.’

In Italië houden ze hun hart vast. De opwarming van de aarde bedreigt beroemde Italiaanse wijnen als Barolo, Brunello en Chianti. De wijngebieden dreigen te verwoestijnen. Voor je het weet kunnen we in Noord-Europa betere wijnen maken. Momenteel zijn de zuidelijke wijnhuizen overigens bezig met een indrukwekkende zwanenzang: de klimaatverandering leidt nu nog tot topjaren. Dus even snel inslaan voor we aan de Britse Prosecco en Duitse Barolo moeten.

Niet alleen de Wageningse collegevoorzitter kan een koe melken. De Leidse rector magnificus Douwe Breimer vertelt in zijn afscheidsinterview in universiteitsblad Mare over zijn agrarische wortels. Hij moest als eerstejaarsstudent in Groningen regelmatig terug naar de ouderlijke boerderij in Oldemirdum om te hooien. Melken leerde hij op Cornelia 25. ‘Die was het makkelijkst.’

RECTOR WIL ‘NIET ZWAAR SNIJDEN’ IN BESTUURSBEURS

Een schot in de roos was de debatavond van de studentenraad over de Financiële Ondersteuning Studenten (FOS). Hele besturen zaten in de collegebanken van de Leeuwenborch, bang voor bezuinigingen. Rector prof. Martin Kropff sprak zijn waardering uit voor actieve studenten, maar hield het bij de toezegging dat er ‘niet zwaar gesneden’ wordt in het budget.

Een dwarsdoorsnee van besturend Wageningen bevolkte de zaal. Dat maakte meteen duidelijk dat de regeling de studenten na aan het hart ligt. De rector was vooral gekomen om naar de mening van studenten te luisteren. Maar hij kreeg ook de ruimte om uit te leggen waarom de raad van bestuur naar de regeling wil kijken. ‘Wageningse studenten zijn erg actief, en het is belangrijk is iets naast je studie te doen’, aldus Kropff. ‘Maar de FOS is onderdeel van de overhead. Toen we hier vorig jaar 25 procent op bezuinigden, hebben we niet in de regeling gesneden. Ons beleid gaat uit van kwaliteit, of er vraag naar is, en efficiëntie. Misschien kan ook de FOS dus wel anders.’ Hij suggereerde dat verenigingen bijvoorbeeld sponsors zouden kunnen zoeken. Kropff gaf verder aan dat er veel geld is gemoeid met de bestuursbeurzen. ‘Een half miljoen op een onderwijsbudget van 22 miljoen. Daarom moet het ook gebruikt worden waarvoor het bedoeld is. Het is geen salaris’, benadrukte hij. Daarna was het woord aan de zaal. Een student merkte op dat een jaar bestuurswerk meer kost dan je gecompenseerd krijgt, omdat je ook langer collegegeld betaalt en je van een studiebeurs alleen niet kunt leven. Een oud-Argobestuurder vindt dat het systeem niet gebaseerd zou moeten zijn op de studiefinanciering. ‘Het zou van moed getuigen als de universiteit in

Den Haag opkwam voor haar studenten. Ze zijn blij dat we de handen uit de mouwen steken: vertaal dat dan ook in budget. En van salaris kun je bij deze bedragen echt niet spreken’, aldus Janwillem. De studentenraad droeg vooruitlopend op eventuele bezuinigingen enkele alternatieven aan. Voor Janwillem was dat eigenlijk al een brug te ver. Anderen wilden wel creatief meedenken. De reacties op het idee om studiepunten te krijgen in plaats van geld wisselden. Sommigen zagen er wel iets in voor relatief kleine nevenklussen. ‘Als ik in ruil voor een maand FOS gewoon punten krijg voor een AMC, loop ik minder vertraging op en spaart dat ook nog eens FOS’, zei Lotte van Unitas. Het idee voor meer examenmogelijkheden werd afgeschoten. ‘Het probleem is dat ik door mijn activiteiten geen college kan volgen’, zei een van de aanwezigen. Amrish van de studentenraad moest concluderen dat studenten iedere bezuiniging afwijzen. ‘We gaan voor de studenten staan’, liet hij weten. Kropff beloofde dat hij de opmerkingen van deze avond zal meenemen naar zijn collega-bestuurders. Na afloop wilde hij niet zeggen dat bezuinigingen uitblijven. ‘We moeten altijd kritisch blijven en het gaat om een fors budget.’ De rector gaat ook bekijken of de regeling meer voor internationale studenten kan betekenen. De raad van bestuur denkt na over manieren om die groep, én de studenten van hogeschool Van Hall-Larenstein Wageningen meer bij het studentenleven te betrekken. Of een eventuele verruiming van de regeling voor die groepen uit het huidige budget moet komen, wilde hij niet zeggen. ‘Maar de bekostiging op hogescholen is krap. Nevenactiviteiten worden minder gecompenseerd’, aldus de rector, die het een nuttige avond vond. ‘Het doet me goed als studenten zo samen debatteren.’ / YdH

Een volle zaal bij het debat van de studentenraad over de Financiële Ondersteuning Studenten. / foto GA

HET ECHTE WERK

BUFFELEN IN DE BUSH

Tijdens een excursie naar het Machabeng Plateau in Zuid-Afrika, waar hij een afstudeervak deed, kreeg Geert van de Wiel een idee. Het door overbegrazing verarmde gebied kon een bestemming worden voor ecotoeristen, bedacht de student Biologie van Wageningen Universiteit. De lokale bevolking had er wel oren naar, en Geert ging voor zijn stage naar de Zuid-Afrikaanse Bush Academy om de sector te verkennen.

‘Afgelopen jaar heb ik de diploma’s wildbeheerder, veldgids en lodge manager gehaald. Een lodge is een soort vijfsterrenhotel met losstaande suites in het bos of de savanne, voor 250 tot 600 euro per persoon per nacht. De eerste zes maanden zat ik op school en woonde op de campus in een natuurgebied van 11.000 hectare. Ik stond om vier uur op, kreeg drie uur game drive-practicum met een instructeur op de savanne, gevolgd door drie uur college. Na de lunch hadden we weer drie uur game drive of een walk-practicum. ‘s Avonds was het studeren of even naar de bar. En dat vier weken lang, zeven dagen per week, met iedere zondag examens. Na die vier weken kreeg je een weekje vrij. Het was streng. Zat je uniform niet goed of kwam je vijf minuten te laat, dan moest je voor straf een sloot graven of een terras aanleggen. Maar naast alles over Zuid-Afrikaanse flora en fauna weet ik nu ook veel van sterrenkunde, wijnen, eten koken voor groepen op een kampvuur, auto’s repareren, survivaltechnieken en schieten. Om praktijkervaring op te doen werkte ik een half jaar tegen kost en inwoning op

een lodge in het Greater St. Lucia Wetland Park. De enige gids daar nam net ontslag omdat hij overwerkt was. Niet gek, want ranger zijn is een hel. Als je gasten opstaan ben je al twee uur bezig: auto klaar maken, koelbox vullen voor de lunch. Aan het einde van de dag breng je ze veilig naar hun suite, en daarna mag je alles opruimen en ook nog klusjesman spelen. Rangers zijn vaak de putjesscheppers van de lodge, terwijl de toeristen nergens zouden zijn zonder hen. Maar je vergeet alle ellende zodra je met gasten in je jeep zit. Willen die een olifant? Ik hoor ze op acht kilometer, dat halen we voor het donker. Mijn kantoor was de bush, en het was iedere dag anders. De ene dag zie je leeuwen, de andere dag giraffen, of niks, of een visarend die een vis grijpt. Dat deel je met enthousiaste gasten, je interpreteert de natuur voor hen, en dat is het mooiste wat er is! Jij bepaalt of de safari waar ze lang voor gespaard hebben onvergetelijk wordt, of een levenslange teleurstelling. Ik werkte voor drie, zonder begeleiding, en kreeg van de lodge-eigenaars geen waardering. Mijn slaapkamer was ook nog eens zo lek als een mandje, dus na vier en een halve maand ben ik ermee opgehouden. Maar omdat ik zoveel uren had gemaakt was de Bush Academy toch tevreden. Ondertussen heb ik een business plan geschreven voor ecotoerisme op het Machabeng plateau. Hopelijk krijg ik van de Zuid-Afrikaanse overheid wat geld en kan ik er na mijn afstuderen in september echt mee aan de slag. En anders kan ik altijd nog vanuit Nederland safari’s op maat organiseren.’ / Yvonne de Hilster

Vroegtijdige kaalheid is geen typische mannenkwaaltje. Het Agrarisch Dagblad schrijft dat de Animal Sciences Group binnenkort onderzoek gaat doen naar de vroegtijdige kaalheid onder vermeerderingshennen. Een kale kip krijgt weinig kuikens, zo blijkt. Niet omdat de haan haar onaantrekkelijk vindt, maar omdat hij zich bij het 'treden' – lees: paren – niet vast kan houden. Hoe ging dat spreekwoord ook al weer over kale kippen?

In Maleisië en de Filippijnen zijn ze rond Valentijnsdag erg populair: de uitbundig versierde taarten die niet geschikt zijn voor kinderpartijtjes. De Kink Cakes-bakkerij in Manilla heeft in zestien jaar al een aardige reputatie opgebouwd met rondborstige dames en fors geschapen mannen in opgewonden toestand. Een beetje taart heb je al voor 25 euro, inclusief zoete fantasieën.

PRIKBORD

prikbord@cereales.nl

VOOR JE MOOISTE FOTO, JE EERSTE VERHAAL, JE EIGEN CARTOON

FIETSRECLAME

Wat krijgen we nou? Ik tuur van een afstandje naar de fietsenstalling en zie warempel ballonnetjes aan alle sturen hangen. Fietsreclame wordt steeds overdrevener. Ik besluit om mijn ballon meteen demonstratief kapot te prikken. Net zoals ik altijd koppig weiger te kijken waar de reclame voor is. Als ik vervolgens het hele gebeuren van mijn stuur wil trekken, merk ik dat ze geen simpel elastiekje hebben gebruikt om de boel vast te maken. Au! Ik heb mijn vinger aan het stevige touw gesneden. *That does it!* Ik ga dit niet gewoon in de prullenbak gooien, ik ga dit uit protest bij de vorige eigenaars afleveren. Ik loop de Leeuwenborch weer in, de

reclame in de hand. Maar met elke stap richting het reclamestandje zakt de moed me dieper in de schoenen. Wacht, met dat meisje stonden we vorige week te praten, die is aardig. Laat ik maar niet 'boos' op haar worden. Oh mooi, ze loopt weg. Ik ben bijna bij het standje en ik begin snel naar een andere oplossing te zoeken. Ah, ze kijken niet mijn kant op. Ik leg de reclame op het tafeltje, draai me om en loop snel weer naar buiten. Mijn goede daad is verricht, al was die minder spectaculair dan ik had bedacht. Thuisgekomen vind ik online de oplossing: nee-nee-stickers voor op je fiets. / Stephan Moed

VAN BLAUWE BRIEF TOT GALAMOSJE

Ze zitten met een biertje in de hand te luisteren naar wat hen te wachten staat. Vandaag zijn ze nog gewone Wageningse studenten, maar over een paar weken moeten ze zich voor één avond in een pinguïnpak hijsen en veranderen in 'heren'. Het gala van studentenvereniging KSV St. Franciscus nadert. De vereniging wijdde haar eerstejaars maandagavond 12 februari in in de geheimen van deze traditie. Jongens en meiden apart, want de voorzichtige toenadering tussen de seksen is nu juist de lol. Om een leuke dame te vangen schrijf je met de hand een brief op blauw papier, vertelt een ouderejaars aan de heren in spe. En die bezorg je met een ludiek actie. 'Verf bijvoorbeeld haar kamer blauw, of haar dekbedhoes'. Nonchalant, met een peuk in de hand, vertelt hij de groep ook over het uiteindelijke doel van het hele ritueel: het galamosje, oftewel de seks na afloop. Zenuwachtig gelach in de zaal. Even later proberen de mannen een brief aan hun 'dame' te schrijven. Luid klinkt de Sinterklaasrijm door het kale kamertje. De biertjes blijven komen, en twee jongens schieten een bal rond, alsof ze wel wat beters te doen hebben.

Bij de meiden gaat het er ondertussen ordelijker aan toe. Ze roken niet en drinken nauwelijks. Het is stil als iemand vraagt of je een loser bent als je niet wordt uitgenodigd. Nee, want misschien durft niemand, zegt de ouderejaars. 'En je kunt altijd nog naar het datingbureau.' Een bons op de deur: de eerste 'oefenbrief'. Het meisje dat hem voorleest kan het handschrift slecht ontcijferen. De classificatie 'topwijn' ontlokt een lachsalvo. Een zoeter exemplaar, dat spreekt over een mond als een rode roos, wordt met geknik ontvangen. Dat is beter. De 'dames' krijgen roze papier om de 'heer' die hen heeft uitgenodigd op de thee te vragen. Met wat ze erbij serveren zullen ze antwoord geven. Niks betekent 'zeker niet', een simpel koekje is iets als 'vooruit dan maar', en cake is een volmondig 'ja'. Vanavond legen ze alvast een spuitbus slagroom op de plakken cake; het summum van 'ja ik wil!'. Nog drie weken en dan maken hun gymmen en spijkerbroeken plaats voor hoge hakken en blote jurken. Maar als de 'heren' dan nog net iets harder doordrinken dan vanavond komt er weinig van een mosje. / Yvonne de Hilster

